

VUOSIKERTOMUS 1994

RAUTAKIRJA

VUOSIKERTOMUS VUODELTA 1994

- 3 Rautakirja-konserni lyhyesti
- 4 Toimitusjohtajan katsaus
- 5 Pörssivuosi 1994
- 6 Tietoja Rautakirja Oy:n osakkeista ja osakekohtaiset tunnusluvut
- 8 Yhtymän hallinto
- 9 Yhtymän organisaatio 1.4.1995
- 10 Hallituksen toimintakertomus
- 12 Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut 1990–1994
- 13 Konsernin tuloslaskelma
- 14 Konsernin tase
- 16 Konsernin rahoituslaskelma
- 17 Emoyhtiön tuloslaskelma
- 18 Emoyhtiön tase
- 20 Emoyhtiön rahoituslaskelma
- 21 Tilinpäätöksen liitetiedot
- 30 Hallituksen esitys voittovarojen käytöstä
- 31 Tilintarkastuskertomus
- 32 Tietoja tulosityksiköistä
  - R-kioskit
  - Kauppa Hallenberg Oy / Merkur
  - Lehtitukkukauppa
  - Suomalainen Kirjakauppa Oy
  - Tukkutiimi Oy
  - Tukkutiimi Ab
  - Finnkino Oy
  - Oy Europa Vision Ab
  - EuroStrada Oy
  - Kiinteistöyksikkö
- 38 Osoitetietoja

Yhtiökokous

Rautakirja Oy:n varsinainen yhtiökokous pidetään torstaina 20.4.1995 klo 15 yhtiön pääkonttorilla osoitteessa Koivuvaarankuja 2, Vantaa.

Yhtiökokoukseen on ilmoitauduttava viimeistään 18.4.1995 mennessä, puh. (90) 852 8404.

Taloudellinen informaatio

Tämän vuosikertomuksen lisäksi Rautakirja-yhtymä julkaisee vuonna 1995 kaksi osavuosikatsausta.

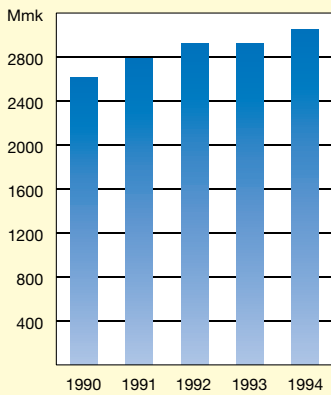
Osavuosikatsaus vuoden neljältä ensimmäiseltä kuukaudelta julkaistaan 15.6.1995 ja vastaavat tiedot kahdeksalta kuukaudelta 17.10.1995.

Osavuosikatsauksia sekä tätä toimintakertomusta voi tilata osoitteesta:
Rautakirja Oy/Tiedotus, PL 1,
01641 VANTAA tai puhelimitse numerosta (90) 85 281 / tiedotus.

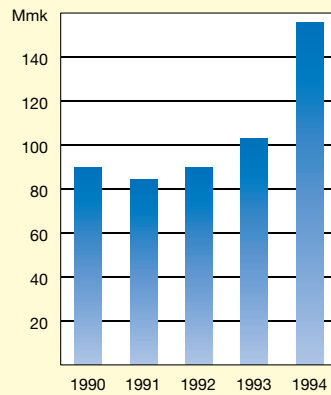
Rautakirja-konserni lyhyesti

	1994	1993	Muutos, %
Veroton myynti	5.534,9	4.564,8	21,3
Liikevaihto, Mmk	3.057,1	2.923,8	4,6
Käyttökate, Mmk	218,1	166,2	31,2
Tulos, Mmk ennen satunnaiseriä	156,0	101,3	54,0
Tulos / osake, mk	17,14	10,44	64,2
Sijoitetun pääoman tuotto-%	16,2	12,9	
Omavaraisuusaste, %	41,2	39,0	
Henkilöstömäärä	4.201	4.400	- 4,5
Bruttoinvestoinnit, Mmk	178,2	39,9	

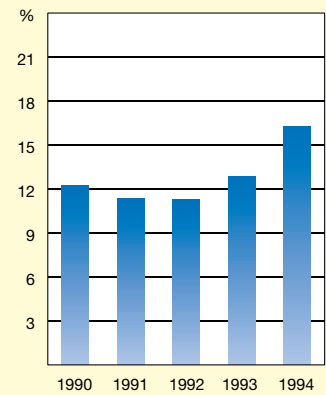
Liikevaihto

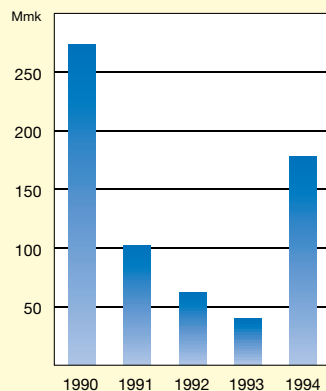
Tulos
ennen satunnaiseriä

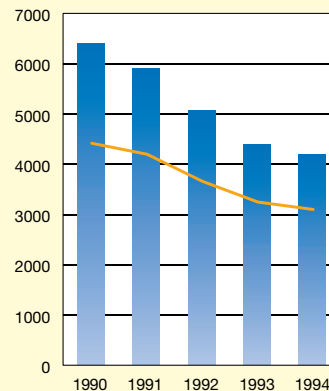
Sijoitetun pääoman tuotto-%

Bruttoinvestoinnit

Henkilöstö keskimäärin
— kokoaikaisiksi muutettuna

Suomessa vähittäiskauppa lähti varovaiseen nousuun katsauskauden alkukuukausina. Nousuvire jatkui loppuvuonna 1994. Rautakirjayhtymän tulosityksiköt lisäsivät liikevaihtoaan keskimääräistä alan kehitystä paremmin. Näin myös markkinaosuudet päätoimialoillamme kasvoivat.

Rautakirja on viime vuodet elänyt samoissa oloissa ja taistellut samoista kuluttajan markoista kuin muutkin kaupparyitykset. Kannattavuuden parantamiseksi olemme joutuneet tekemään säästötoimenpiteitä, toimintaa on sopeutettu, strategisten painopisteiden aluetta on keskitetty harvemmillä sektoreille.

Jo viisi vuotta sitten alkanut sopeuttaminen jatkui. Viime vuoden toimintasuunnitelmat ja budjetit tehtiin synkkien näkymien vallitessa kuten aikaisempinakin vuosina. Syksyllä 1993 ei vielä uskottu vähittäiskaupan myynnin nousuun. Säästötoimia jatkettiin. Tiukkaan työtahtiin tottunut henkilöstö osoitti venymiskykyä. Samanaikaisesti liikevaihto kehittyi suunnitelmia paremmin. Työn tuottavuus parani, toimintakustannukset voitiin pitää edellisen vuoden tasolla. Näin käyttökate ja tulos paranivat merkittävästi. Eniten kannattavuutta paransi kioskikauppa.

Kiitän koko Rautakirjan henkilöstöä ja yhteistyökumppaneita siitä, että neljän vuoden kovien yhteistalkoiden jälkeen yhtiö voi kirjata kaikkien aikojen parhaan tuloksen.

Rautakirjassa on viime vuosien suuret muutokset onnistuttu hoitamaan hallitusti. On päästy tilanteeseen, jossa yhtiö voi keskittää toimintansa kahdelle päätoimialalle. Nämä ovat lehtitukkukauppa sekä ketjutettu, valtakunnallinen erikoisvähittäiskauppa. Vuonna 1993 luovuttiin niistä liiketoiminnoista, jotka eivät palvelleet Rautakirjan perustrategiaa. Nyt voimme keskittyä siihen, minkä parhaiten osaamme.

Kirjoitin vuosi sitten: "Lähivuosi-

na haetaan kasvua perustoimialoja ja ketjukonseptia kehittämällä. Tähän on keskitetty sekä aineellisia että henkisiä voimavaroja koko 90-luvun ajan". Luonnollisena seurauksena strategialle oli Finnkino Oy:n osakekannan hankkiminen yhtiön omistukseen.

Merkittävän teatteriverkoston hankkiminen antaa meille mahdollisuuden rakentaa maan kattava elokuvalevitykseen erikoistunut ketju ja samalla muodostaa yhtiö, joka on vahva teatterielokuvien sekä vuokra- ja myyntivideoiden jakelija.

Finnkino edustaa hyvää kasvupotentiaalia ja täydentää Rautakirjan painopistealueita. Toivotan Finnkinon mukana tulleet ammattilaiset tervetulleiksi Rautakirja-yhtymään.

Rautakirjan menestyminen perustui ennen muuta joukkueen tasaiseen työskentelyyn. Jokainen tulosityksikkö paransi tuottavuuttaan ja kohensi kannattavuuttaan. Markkinoilla onnistuttiin usein kilpailijoita paremmin. Strategisilla painopistealueilla markkinaosuudet kasvoivat.

Vuosi toteutui varovaisia suunnitelmia paremmin. Kannattavuutta voidaan pitää hyvänä. Kun kasvunäkymät olivat suunnitteluvaiheessa olemattomat, painotettiin edelleen sisäisten toimintojen virtaviivaistamista.

Rautakirjassa on aina panostettu kehittämistyöhön ja henkilökunnan koulutukseen. Tämän lisäksi jo viime vuonna investoitiin merkittävästi myymäläkonseptien kehittämiseen, jolla turvaamme parhaiten tulevan toiminnan.

Lehtien irtonumerokaupassa saavutettiin hyvä myynnin kasvu panostamalla kuluttajan ostotapainontaan sekä investoimalla suurien lehtipisteiden tilaratkaisuihin. Lisäksi säästöjä aikaansaatiin ulkoistamalla kuljetus- ja atk-toimintoja.

Kenttäorganisaation hyötysuhdetta kehitettiin uuden organisaatiomallin avulla. R-kioskien markki-

naisuus lehtien irtonumerokaupassa kasvoi.

Suomalainen Kirjakauppa panosti myymäläkonseptin hiomiseen ja graafisen ohjelman tekemiseen. Toteutus onnistui. Myynti kääntyi kasvuun. Tulos nousi hyvälle tasolle.

Alkanut vuosi on ensimmäinen, jonka suunnitelmat on tehty varovaisen optimismin ja kasvunäkymien odotuksissa. Rautakirjassa nähdään tärkeäksi varmistaa, että heikotkin myyntisignaalit osataan käyttää hyväksi samalla kun kustannukset pidetään edelleen kurissa. Tulevien toimintaedellytysten turvaamiseksi investoimme lähivuosina voimakkaasti järjestelmäkehitykseen, joka on tuottamassa rationalisointihyötyä.

Rautakirja on palveluyritys. Sen antama lisäarvo kuluttajalle on palvelussa. Hyvä henkilökunta on yhtiön tärkein voimavara. Siksi panostamme edelleen henkilökunnan kouluttamiseen ja motivointiin. Kasvunäkymät antavat mahdollisuuksia organisaation kehittämiseen. Näin avautuu omille resursseille uramahdollisuus yhtiön piirissä.

Myyntinäkymät ovat varovaisen optimistiset. Rautakirjan päätoimialat ovat laatineet suunnitelmansa maltillisten ennusteiden mukaisesti. Uskomme kuitenkin, että säästöön toteutuneet kuluttajat käyttävät rahaa myös lukemiseen sekä elämyksiin hankkimalla viihdettä, jännitystä ja mielihyvää.

Lähtökohdat kuluvalle vuodelle ovat paremmat kuin syksyllä toimintasuunnitelmia ja budjetteja tehtäessä. Toimintaamme liittyy kuitenkin eräitä merkittäviä myyntiuhkia, kuten tupakkalain aiheuttamat. Siksi arvioimme kuluvan vuoden tuloksen pysyttelevän viime vuoden tasolla.

Raimo Hertto

Pörssikurssien kehitys

Pörssivuosi 1994 alkoi ripeän kurssinousun merkeissä. Helmikuun alussa pörssin yleisindeksi oli lähellä kaikkien aikojen korkeinta lukemaa. Pitkät korot alkoivat kuitenkin nousta voimakkaasti. Kevään kuluessa markkinoille ilmaantui myös runsaasti osakeanteja. Nämä yhdessä taittoivat voimakkaana alkaneen pörssikurssien nousun. Hex-indeksi nousi vuoden 1994 aikana 16,7 %. Jos Oy Nokia Ab:n osakkeiden, jotka edustivat noin yhtä kolmasosaa koko pörssin osakevaihdosta, osuus eliminoidaan, laskivat muiden osakkeiden kurssit vuoden aikana runsaat 4 %.

Rautakirjan A-osakkeen kurssi oli vuoden alussa 181 markkaa ja vuoden lopussa 185 markkaa eli osakkeen kurssi nousi vuoden aikana 2,2 %. Vuoden ylin kaupan-tekokurssi oli 215 markkaa ja alin 161 markkaa. B-osakkeen kurssi oli vuoden alussa 151 markkaa ja vuoden lopussa 175 markkaa.

Kurssi nousi vuoden aikana 15,9 %. Vuoden ylin kaupan-tekokurssi oli 203 ja alin 149 markkaa.

Osakkeiden markkina-arvo oli vuoden 1994 lopussa 1.188 miljoonaa markkaa. Vastaava luku vuotta aikaisemmin oli 1.140 miljoonaa markkaa.

Rautakirjan A-osake vaihtui vuoden 1994 aikana edellisvuotta vilkkaammin. Vaihto oli 433.797 osaketta ja 80,5 miljoonaa markkaa. Edellisvuonna vaihto jäi 23.343 osakkeeseen ja 3,9 miljoonaan markkaan. B-osakkeen vaihto oli edellisvuoden tasoa. Kappalemääräisesti B-osakkeita vaihdettiin 283.311 ja markkamääräisesti 50,4 miljoonaa. Vuoden 1994 aikana A-osakkeita vaihtui 8,0 % ja B-osakkeita 26,2 %.

Osakkeet arvo-osuusjärjestelmään

Rautakirjan osakkeet ovat kuuluneet 14.5.1994 alkaen arvo-osuusjärjestelmään.

Osakkeenomistajat

Rautakirja Oy:llä oli vuoden lopussa osakasluettelon mukaan 893 osakasta, joista yhteisöjä oli 143 ja yksityishenkilöitä 750. Kymmenen suurinta osakasta omisti 89,53 % osakkeista ja 93,59 % äänistä. Ulkomaalaisten omistusosuus oli 1,39 % osakkeista ja 0,10 % äänistä. Yhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja omistivat yhteensä 235 osaketta, jotka edustavat 0,004 % yhtiön osakkeista ja 0,002 % äänistä. Arvo-osuuksiksi vaihtamatta oli vuoden lopussa 17.407 osaketta eli 0,27 % osakemäärästä.

Rautakirja Oy:n suurimmat osakkaat

Osakasluettelon mukaan 31.12.1994

	kpl		% osakkeista	% äänistä
	A-osakkeet	B-osakkeet		
Werner Söderström Osakeyhtiö	1.690.256	321.309	31,04	31,29
Sanoma Osakeyhtiö	902.982	173.997	16,62	16,72
Oy Karl Fazer Ab	628.481	119.718	11,55	11,63
Vakuutusosakeyhtiö Pohjola	577.415	43.600	9,58	10,63
Kustannusosakeyhtiö Otava	547.056	851	8,46	10,03
Else Branders	197.700	35.000	3,59	3,66
Suomen Yhdyspankki Oy	155.000	–	2,39	2,84
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	150.000	–	2,31	2,75
Oy Karl Fazer Invest Ab	132.690	20.138	2,36	2,45
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry.	86.045	19.609	1,63	1,60
Yhteensä	5.067.625	734.222	89,53	93,59

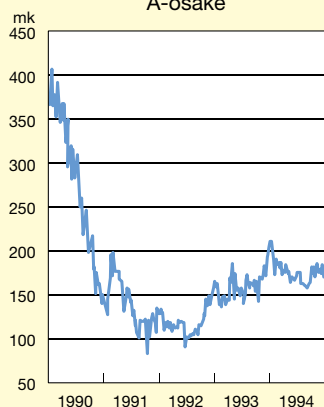
TIETOJA RAUTAKIRJA OY:N OSAKKEISTA JA OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	1994	1993	1992	1991	1990
Osakepääoma, Mmk	129,6	129,6	129,6	129,6	129,6
A-osakkeet	108,0	108,0	108,0	108,0	108,0
B-osakkeet	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6
Osakkeiden määrä, milj. kpl *)	6,48	6,48	6,48	6,48	6,48
A-osakkeet (à 20 ääntä)	5,40	5,40	5,40	5,40	5,40
B-osakkeet (à 1 ääni)	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08
Osakkeenomistajien määrä tilikauden lopussa	893	1.094	1.090	1.083	1.078
Tulos / osake, mk *)					
– verovelkaa ei huomioitu	16,34	8,54	6,54	9,47	8,96
– verovelka huomioitu	17,14	10,44	–	–	–
Nimellisosinko / osake, mk *)					
A-osake	8,00 **)	4,80	4,80	4,40	4,00
B-osake	8,00 **)	4,80	4,80	4,40	4,00
Osinko / tulos, %					
– verovelkaa ei huomioitu	49,0	56,2	73,4	46,5	44,2
– verovelka huomioitu	46,7	46,0	–	–	–
Efekttiivinen osinkotuotto, %					
A-osake	4,3	2,7	3,2	3,7	2,5
B-osake	4,6	3,2	4,2	6,1	4,9
Hinta / voitto -suhde (P/E)					
– verovelkaa ei huomioitu					
A-osake	11,3	21,2	22,9	12,7	17,7
B-osake	10,7	17,7	17,6	7,6	9,0
– verovelka huomioitu					
A-osake	10,8	17,3	–	–	–
B-osake	10,2	14,5	–	–	–
Oma pääoma / osake, mk					
– verovelkaa ei huomioitu	129,64	121,31	117,34	112,27	107,32
– verovelka huomioitu	117,33	106,00	–	–	–
Pörssikurssi kauden lopussa, mk *)					
A-osake	185	181	150	120	159
B-osake	175	151	115	72	81
Osakekannan markkina-arvo, Mmk	1.188	1.140	934	726	946
A-osake	999	977	810	648	859
B-osake	189	163	124	78	87
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta, Mmk	–	–	0,04	1,7	3,7

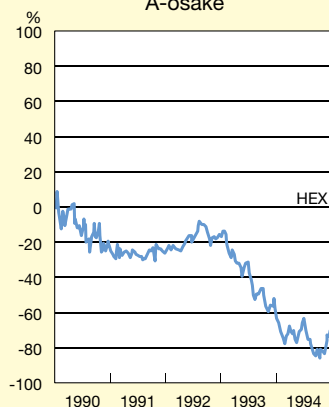
*) Vuosina 1990–1994 ei ole ollut osakeanteja, joten osakeantioikaistuin luvut ovat samoja.

***) Hallituksen ehdotus

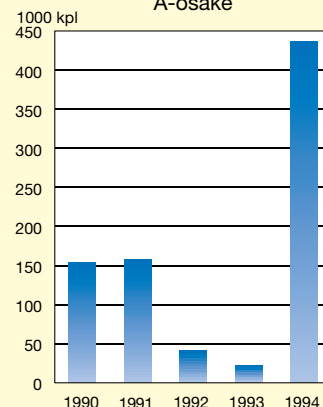
Kurssikehitys
A-osake

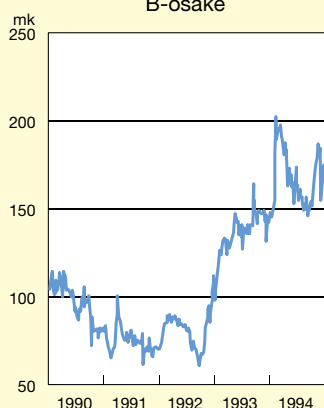
Kurssikehitys Hex-indeksillä mitattuna
A-osake

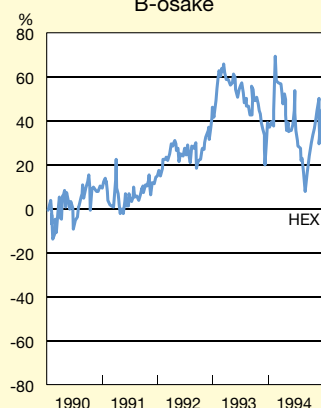
Vaihtomäärät
A-osake

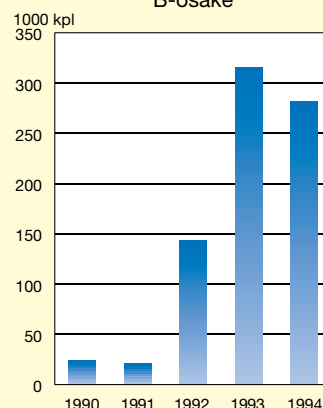
Kurssikehitys
B-osake

Kurssikehitys Hex-indeksillä mitattuna
B-osake

Vaihtomäärät
B-osake

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Tulos/osake	=	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} - \text{verot} - \text{vähemmistöosuus}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistun lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana}}$
Osinko/osake	=	$\frac{\text{Osakesarjalle jaettava kokonaisosinko}}{\text{Osakesarjan osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$
Osinko/tulos, %	= 100 x	$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} - \text{verot} - \text{vähemmistöosuus}}$
Efektiiivinen osinkotuotto, %	= 100 x	$\frac{\text{Osakesarjakohtainen osinko/osake}}{\text{Osakesarjakohtaisen osakeantioikaistun osakkeen kurssi tilikauden lopussa}}$
Hinta/voitto -suhde (P/E)	=	$\frac{\text{Osakkeen tilikauden lopun osakeantioikaistu kurssi}}{\text{Tulos/osake}}$
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{varaukset tilikauden lopussa}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$
Osakeantioikaistu kurssi kauden lopussa	=	$\frac{\text{Pörssikurssi kauden lopussa}}{\text{Osakeantikerroin}}$
Osakekannan markkina-arvo	=	A-sarjan tilikauden lopun osakemäärä x A-sarjan tilikauden lopun kurssi + B-sarjan tilikauden lopun osakemäärä x B-sarjan tilikauden lopun kurssi

YHTYMÄN HALLINTO

Rautakirja Oy:n hallitus

Jaakko Rauramo
1992–1995
puheenjohtaja,
vuorineuvos,
Sanoma Osakeyhtiön
toimitusjohtaja
1977*

Antero Siljola
1994–1997
varapuheenjohtaja,
Werner Söderström
Osakeyhtiön
pääjohtaja
1988*

Felix Björklund
1993–1996
Oy Karl Fazer Ab:n
toimitusjohtaja
1993*

Olli Reenpää
1992–1995
Kustannusosakeyhtiö
Otavan
toimitusjohtaja
1980*

Pentti Seppälä
1992–1995
Vakuutusosakeyhtiö
Pohjolan
varatoimitusjohtaja
1986*

* alkaen yhtiön hallituksessa

Yhtymän johtokunta

Raimo Hertto
toimitusjohtaja, 57
1987**

Riitta Aaltonen
toimialajohtaja, 46
1990**

Markus Miettinen
toimialajohtaja, 46
1974**

Matti Salmi
hallintojohtaja, 45
1988**

Hannu Syrjänen
toimialajohtaja, 43
1989**

** alkaen yhtymän palveluksessa

Tilintarkastajat

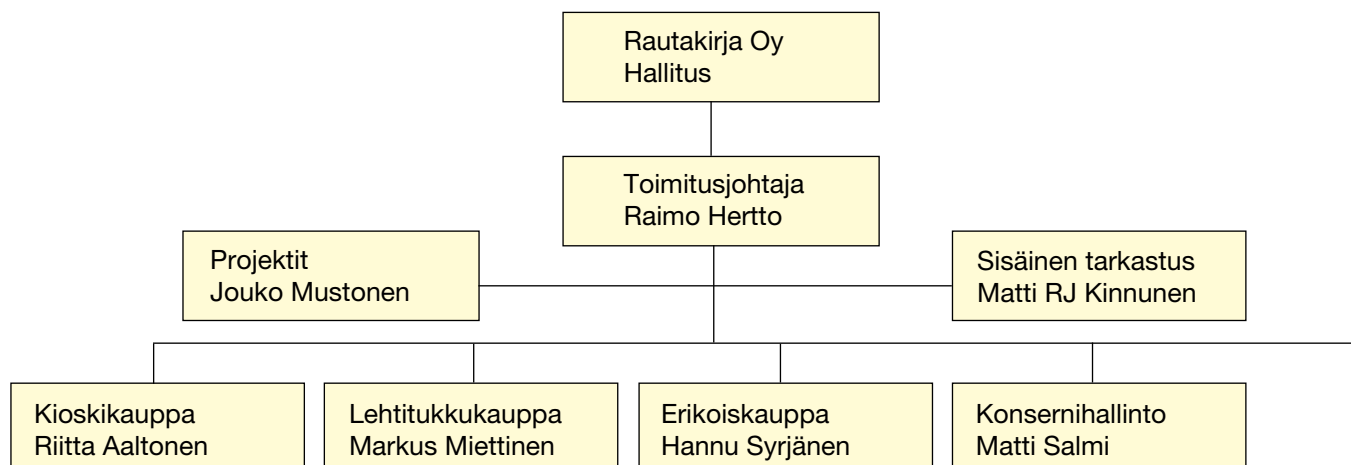
Tauno Haataja, KHT
Markku Pajunen, KHT

varalla
Ulpu Laaksonen, KHT
Mauri Palvi, KHT

Valvontatilintarkastus:
Salmi, Virkkunen & Helenius Oy,
KHT-yhteisö

ORGANISAATIO 1.4.1995

Kenttötoiminta:

Omat kioskit
Aki Kalliala

Kauppiaskioskit
Hannu Laukkanen

Markkinointi
Markku Säkö

Kehitys
Hannu Ala-Aho

Talous
Tuulikki Koppelomäki

Tietojärjestelmät
Marita Hissa

Markkinointi
Maylis Karjalainen

Tietojärjestelmät
ja talous
Jaakko Vuorinen

Lähetämötoiminnot
Helvi Liukkaala

Kuljetus
Timo Värri

Myyntipäälliköt:
Jukka Piirainen
Marjut Rajala
Ossi Toiviainen

SUOMALAINEN KIRJAKAUPPA OY

Toimitusjohtaja
Raimo Kurri

Myynti
Varatoimitusjohtaja
Arto Lahdenperä

Markkinointi
Riitta Huuhtanen

Talous
Pirjo Hämäläinen

Henkilöstö
Merja Sillander

Aluepäälliköt:
Kaija Autio
Antti Koskinen
Janne Uusi-Kölli

TUKKUTIIMI OY

Toimitusjohtaja
Kiia Enqvist
Varatoimitusjohtaja
Jarkko Kaalikoski

TUKKUTIIMI AB

Toimitusjohtaja
Kirsi Svanberg

FINNKINO OY

Toimitusjohtaja
Elma Pehkonen-Rajamäki

OY EUROPA VISION AB

Vt. toimitusjohtaja
Jyri Tawast

EUROSTRADA OY

Toimitusjohtaja
Seppo Soini

KONSERNIHALLINTO

Rahoitus
Esko Mäkinen

Talous
Eila Mäki-Patola

Tietohallinto
Jarmo Lehtelä

Henkilöstö
Jukka Virkkunen

Tiedotus
Eija Helanen

KIINTEISTÖT P.M.DROCKILA OY

Toimitusjohtaja
Heikki Taure

**KAUPPA
HALLEN-
BERG OY/
MERKUR
PIKATUKKU**
Toimitusjohtaja
Matti Pihala

Ympäristöolosuhteet

Vähittäiskauppa Suomessa kääntyi monen vuoden jälkeen nousuun. Kasvu tosin vaihteli huomattavasti toimialoittain. Kun koko vähittäiskaupan myynti vuonna 1994 kasvoi 4,4 % edelliseen vuoteen verrattuna, Rautakirja-yhtymän kannalta merkittävä kioskikauppa menetti myyntiään samalla aikavälillä 2,0 %. Kirjakauppa-ala puolestaan kasvatti vuositason kirjamyntiään noin 2 %. Joulumyynti onnistui koko vähittäiskaupassa hyvin.

Tukkukauppa kehittyi Suomessa vähittäiskaupaa paremmin. Koko tukkukaupan arvo kasvoi 7,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Lehtien irtonumeromyynti kasvoi 5,8 %.

Muutoksia yhtymärakenteessa ja toiminnoissa

Kun vuoden 1993 aikana myytiin tai luovuttiin osasta konsernin tukku-liiketoimintaa, muutettiin konsernin operatiivista rakennetta strategisten painopistealueiden mukaiseksi. Tämän jälkeen toiminnot on ryhmitelty kioskikauppaan, lehtitukku-kauppaan ja erikoiskauppaan sekä muuhun toimintaan, johon sisältyy lähinnä Merkur pikatukku. Lisäksi omana ryhmänään ovat kiinteistö-yksikkö ja hallintopalvelut.

Vuoden 1993 lopulla tehtiin päätös luopua omasta kuljetus-funktiosta pääkaupunkiseudulla. Toiminta myytiin ulkopuolisille yrittäjille, jotka ovat vastanneet kuljetuksista 1.1.1994 alkaen. Alkuvuodesta 1994 Rautakirja Oy solmi yhteistyösopimuksen atk:n keskitehtyistä käyttötoiminnoista sekä osasta suunnittelutoimintaa ulko-

puolisen palvelukeskuksen kanssa, jolle nämä toiminnot siirtyivät maalis-huhtikuussa.

Suunnitelmat kioskitoiminnan laajentamisesta Viroon toteutuivat kesän 1994 aikana. Tällöin avattiin ensimmäinen R-kioski Tallinnassa. Vuoden lopulla siellä toimi kolme R-kioskia. Tavoitteena on kuluvana vuotena nostaa pisteiden määrä yli kymmenen.

Lokakuun 10. päivänä Rautakirja osti Unitas-ryhmältä osake-enemmistön elokuvateatteriyhtiö Finnkino Oy:stä. Kaupan jälkeen Rautakirjan 8 %:n omistusosuus Finnkinosta nousi 89 %:iin osakkeista ja 88,7 %:iin äänivallasta. Loppuvuoden aikana Rautakirja hankki omistukseensa myös loput yhtiön osakkeista. Samalla käynnistettiin suunnitelmat Finnkinon ja Europa Visionin fuusioimiseksi vuoden 1995 aikana.

Myynti ja liikevaihto

Rautakirja-yhtymän veroton kokonaismyynti vuonna 1994 oli 5,5 Mrd.mrk. Myynti kasvoi miljardilla markalla edellisestä vuodesta. Autoveromerkit olivat suurin yksittäinen myyntiä kasvattanut tekijä. Myös rahapeliä välitys kasvoi.

Tilikauden liikevaihto 3,1 Mrd.mrk oli 4,6 % edellistä vuotta enemmän. Varsinkin loppuvuodesta pirstunut kulutuskysyntä ja yhtymän markkinaosuuden kasvu päätoimialoilla nostivat liikevaihdon ja tuloksen yli asetettujen tavoitteiden ja julkistettujen ennakoarvojen. Hyvän myynnin kehityksen avaimia olivat pitkäjänteinen työ myymälä-konseptien kehittämisessä, onnistuneet markkinointitoimenpiteet eri

yksiköissä, sekä panostus henkilöstön myyntikoulutukseen.

Konsernin suurimman yksikön, R-kioskikaupan liikevaihto kasvoi 2,5 % ja oli 1,5 Mrd.mrk. Myyntipisteiden lukumäärä väheni vuoden aikana kahdellatoista 750 kioskiin. Myös siirtoja R-kioskikauppiaille jatkettiin, tosin viime vuosia oleellisesti vähemmän. Lehtitukku-kaupan liikevaihto kasvoi yli 6 % ja oli 712 Mmk. Sanomalehtien myynti kehittyi hieman aikakauslehtiä paremmin.

Erikoiskaupan yksiköistä Suomalaisen Kirjakaupan liikevaihto kasvoi 10,4 % ja oli 397 Mmk. Tukkutiimi Oy:n liikevaihto kasvoi 4,3 % ja oli 227 Mmk. Tukkutiimi Ab:n myynti kruunuissa kasvoi yli 20 %. Kruunun kurssikehityksestä johtuen markkamääräinen myynti kehittyi 10 % ja oli 25 Mmk. Tauko-paikkayhtiö EuroStradan liikevaihto oli 105 Mmk. Vertailukelpoiseen liikevaihtoon nähden se kasvoi 18 % edellisestä vuodesta. Myyntivideoiden voimakas kasvu lisäsi Europa Visionin liikevaihtoa kolmanneksen 87 Mmk:aan. Loppuvuodesta yhtymään hankitun Finnkinon liikevaihto kolmelta kuukaudelta oli 54 Mmk.

Merkur pikatukun liikevaihto 176 Mmk oli 5 % edellistä vuotta enemmän.

Taloudellinen tulos

Liikevaihdon kasvu ja toisaalta kustannusten hallinta vaikuttivat siihen, että konsernin käyttökate kasvoi kolmanneksen 218 Mmk:aan. Tilikaudella myös myyntikate kehittyi liikevaihdon kasvua paremmin päinvastoin kuin useampana aikaisempana vuotena.

Liikevaihto toimialaryhmittäin (Mmk)		
	1994	1993
Kioskikauppa	1.495,5	1.459,0
Erikoiskauppa	883,3	769,2
Lehtitukku-kauppa	712,3	670,3
Muu toiminta	176,0	228,1
Sisäinen myynti	- 210,0	- 202,8
Liikevaihto yhteensä	3.057,1	2.923,8
Välitysmyynti	2.477,8	1.641,0
Veroton myynti yhteensä	5.534,9	4.564,8

Liikevoitto toimialaryhmittäin (Mmk)		
	1994	1993
Kioskikauppa	64,9	25,9
Erikoiskauppa	37,3	12,7
Lehtitukku-kauppa	41,0	32,0
Muu toiminta	2,6	- 6,3
Kiinteistöt	7,4	23,4
Yhtymä yhteensä	153,1	87,7

Muu toiminta 1994 oli pääasiassa Merkur pikatukku, vertailukautena siihen sisältyivät myös lopetetut tai myydyt Tukkurahmnan yksiköt.

Vertailukaudella nopeutettiin eräiden käyttöomaisuuserien poistoaikojä, mikä aiheutti vuodelle 1993 kertaluonteisia lisäpoistoja noin 13 Mmk. Tästä syystä poistot tilikaudella alenivat ja konsernin liikevoitto kasvoi käyttökätteen kasvua enemmän 153 Mmk:aan eli 75 %.

Yhtymän kaikki tulosityksiköt paransivat kannattavuuttaan edellisestä vuodesta kiinteistöyksikköä lukuunottamatta. Vuokratilojen ylläpitoa heikensi vuokraustoiminnan kannattavuutta.

Lisäksi tilikaudella suoritettiin erilaisten, lähinnä 80-luvun lopulla hankittujen myymälähuoneistojen arvojen alaskirjauksia yhteensä 11,9 Mmk:lla, joka on kohdistettu oheisessa liikevoittelaskelmassa kiinteistöyksikköön. Konsernin tuloslaskelmassa ne on esitetty liikevoiton muiden tuottojen vähennyksinä.

Rahoituksen nettotuotot 2,9 Mmk vähenivät edellisestä vuodesta 10,7 Mmk. Tämä johtui markkinakorkotason laskusta varsinkin alkuvuodesta. Samoin vertailukautena rahoitustulokseen sisältyi huomattavassa määrin valtion pitkien obligaatiolainojen myyntivoittoja ja rahoituksen kurssi-voittoja, joita viime kaudella ei ollut.

Konsernin tulos ennen veroja ja satunnaiseriä oli 156,0 Mmk, mikä oli 54,0 % edellisestä vuodesta enemmän. Tulos verojen jälkeen oli 111,0 Mmk. Siirryttäessä uuden kirjanpitolain mukaiseen tilinpäätöskäytäntöön, on yhtymäluvuissa samalla varaukset jaettu omaan pääomaan ja verovelkaan. Tämä aiheuttaa tiettyjen tunnuslukujen muuttumisen vertailukaudella aiemmin ilmoitetuista.

Tulos/osake kasvoi edellisen vuoden 10,44 markasta 17,14 markkaan. Sijoitetun pääoman tuotto oli 16,2 % sen oltua 12,9 % edellisestä vuodesta. Osakekohtainen oma pääoma kasvoi 106,00 markasta 117,33 markkaan.

Investoinnit

Tilikauden bruttoinvestoinnit olivat 178,2 Mmk kasvaen 138,3 Mmk edellisestä vuodesta. Merkittävin yksittäinen kohde oli edellä mainittu Finnkin Oy:n hankinta. Muilta osin investoinnit kohdistuivat pääasiassa kioskien ja Suomalaisen Kirjakaupan myymäläkehitykseen. Realisoinnit tilikaudella jäivät vähäisiksi.

Rahoitus

Konsernin ja emoyhtiön maksuvalmius ja rahoitusasema olivat tilikaudella hyvät. Investoinnit maksettiin tulo-rahoituksella ja korolliset velat vähenivät nettona 26 Mmk. Omavaraisuusaste, kun varauksiin sisältyvä laskennallinen verovelka huomioidaan, parani 39,0 %:sta 41,2 %:iin. Jos verovelkaa ei huomioida, omavaraisuusaste oli 45,5 %. Maksuvalmiussuhde (current ratio) tilikauden lopussa oli 1,4.

Osakepääoma

Rautakirja Oy:n osakepääoma vuoden 1994 lopussa oli 129,6 Mmk jakautuen 6,48 miljoonaan kappaaleeseen 20 markan nimellisarvoisia osakkeita. Osakepääomassa ei tilikauden aikana tapahtunut muutoksia. Hallituksella ei ollut voimassa olevia osakeanti- tai vaihtovelkakirja- ja optiolainojen liikkeeseenlaskuvaltuuksia tilikauden lopussa.

Henkilöstö

Finnkinon yrityskauppa lisäsi konsernin henkilöstöä 480:llä, jolloin vuoden lopussa henkilöstömäärä oli 4.510. Ulkomaisen henkilöstön osuus oli 146 henkilöä. Yrityshankinnasta huolimatta yhtymän palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 200 henkilöä edellisistä vuotta vähemmän eli 4.201. Kokoaikaiseksi muutettuna keskimääräinen henkilömäärä oli 3.100, kun se edellisestä vuodesta oli 3.247. Emoyhtiön keskimääräinen henkilömäärä oli 2.819.

Kertomusvuotena yhtymässä laajennettiin kokeilua, jossa myös lähes koko myyntihenkilöstö on erilaisten tulospalkkausjärjestelmien piirissä. Kokemukset olivat myönteisiä. Kokeilua on päätetty jatkaa myös tulevalla vuonna. Tulospalkkioita tilikaudelta maksettiin yhtymässä yhteensä 12,0 Mmk henkilösivukuluineen. Muilta osin tiedot maksetuista palkoista löytyvät tilinpäätöksen liitetiedoista.

Näkymät vuodelle 1995

Vähittäiskaupan nousu jatkuu tulevalla vuonna kuluttajien ostovoiman lisääntyessä. Konsernin liikevaihdon arvioidaan kasvavan noin 6 % edellisestä vuodesta.

Tavoitteeksi on asetettu, että yhtymän operatiivinen tulos säilyy edellisen vuoden tasolla. Rautakirjan rahoitusasema pysyy suunnitelmien mukaan vahvana.

Bruttoinvestoinnit toimialaryhmittäin (Mmk)	1994	1993
Kioskikauppa	26,5	20,0
Erikoiskauppa	140,7	9,4
Lehtitukkukauppa	1,6	1,8
Muu toiminta	0,1	1,0
Kiinteistöt	7,8	5,0
Hallintopalvelut	1,5	2,8
Yhteensä	178,2	39,9

Vuoden lopun henkilömäärä	1994	1993
Kioskikauppa	2.511	2.517
Erikoiskauppa	1.656	1.220
Lehtitukkukauppa	198	214
Muu toiminta	61	65
Kiinteistöt	11	11
Hallintopalvelut	73	97
Yhtymä yhteensä	4.510	4.124

KONSERNIN TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT LUVUT

	1994	1993	1992	1991	1990
Liikevaihto, Mmk	3.057,1	2.923,8	2.922,9	2.788,1	2.620,6
Liikevaihdon muutos, %	4,6	0,0	4,8	6,4	16,7
Käyttökate, Mmk	218,1	166,2	171,2	150,3	125,7
Käyttökate, % liikevaihdosta	7,1	5,7	5,9	5,4	4,8
Liikevoitto, Mmk	153,1	87,7	88,1	83,0	71,2
Liikevoitto, % liikevaihdosta	5,0	3,0	3,0	3,0	2,7
Voitto ennen satunnaiseriä, Mmk	156,0	101,3	89,8	84,4	89,7
Voitto ennen satunnaiseriä, % liikevaihdosta	5,1	3,5	3,1	3,0	3,4
Voitto ennen varauksia ja veroja, Mmk	156,1	104,2	107,8	81,7	90,1
Voitto ennen varauksia ja veroja, % liikevaihdosta	5,1	3,6	3,7	2,9	3,4
Taseen loppusumma, Mmk	1.850,8	1.764,7	1.701,0	1.647,5	1.662,2
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	863,1	773,7	842,2	896,1	889,0
Vaihto-omaisuus	266,4	282,9	266,3	309,5	312,5
Rahoitusomaisuus	721,4	708,1	592,5	441,9	460,8
Oma pääoma	760,3	686,8	368,3	303,6	294,9
Vähemmistöosuus	1,4	0,7	0,9	0,9	0,7
Varaukset	–	–	392,1	423,9	400,6
Pitkäaikainen vieras pääoma	389,1	452,9	343,7	337,0	312,2
Lyhytaikainen vieras pääoma	700,0	624,2	596,0	582,1	653,9
Oman pääoman tuotto-%					
– verovelkaa ei huomioitu	13,1	7,1	5,7	8,4	8,2
– verovelka huomioitu	15,3	10,0	–	–	–
Sijoitetun pääoman tuotto-%					
– verovelkaa ei huomioitu	15,1	11,8	11,2	11,4	12,3
– verovelka huomioitu	16,2	12,9	–	–	–
Omavaraisuusaste, %					
– verovelkaa ei huomioitu	45,5	44,3	44,9	44,5	42,1
– verovelka huomioitu	41,2	39,0	–	–	–
Current ratio	1,4	1,6	1,4	1,3	1,2
Bruttoinvestoinnit, Mmk	178,2	39,9	62,1	102,4	273,6
Henkilöstö keskimäärin	4.201	4.400	5.084	5.920	6.431

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Oman pääoman tuotto-%	=	100 x	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} - \text{verot}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{varaukset (keskimäärin tilivuoden aikana)}}$
Sijoitetun pääoman tuotto-%	=	100 x	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskimäärin tilivuoden aikana)}}$
Omavaraisuusaste, %	=	100 x	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{varaukset (tilikauden lopussa)}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot (tilikauden lopussa)}}$
Current ratio	=		$\frac{\text{Rahoitusomaisuus} + \text{vaihto-omaisuus (tilikauden lopussa)}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma (tilikauden lopussa)}}$

KONSERNIN TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma 1.1. – 31.12.	1994		1993	
	Mmk	%	Mmk	%
Liikevaihto 1)	3.057,1	100,0	2.923,8	100,0
Liiketoiminnan muut tuotot	40,2	1,3	44,7	1,5
Kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	2.182,3	71,4	2.149,5	73,5
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+) 2)	20,7	0,7	- 26,2	- 0,9
Henkilöstökulut 3) 4)	432,0	14,1	443,9	15,2
Vuokrat	104,7	3,4	103,2	3,5
Muut kulut	139,6	4,6	131,7	4,5
Kulut yhteensä	2.879,3	94,2	2.802,2	95,8
Käyttökate	218,1	7,1	166,2	5,7
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista 5)	60,9	2,0	72,8	2,5
Konserniliikearvon poisto 5)	4,0	0,1	5,7	0,2
Poistot yhteensä	64,9	2,1	78,5	2,7
Liikevoitto	153,1	5,0	87,7	3,0
Rahoitustuotot ja -kulut: 6)				
Osinkotuotot	0,7		0,4	
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista	0,2		0,1	
Muut rahoitustuotot	25,6	0,8	48,5	1,7
Korkokulut	- 22,3	- 0,7	- 32,8	- 1,1
Muut rahoituskulut	- 1,3		- 2,6	- 0,1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2,9	0,1	13,6	0,5
Voitto ennen satunnaiseriä ja veroja	156,0	5,1	101,3	3,5
Satunnaiset tuotot ja kulut: 7)				
Satunnaiset tuotot	0,5		3,1	0,1
Satunnaiset kulut	- 0,4		- 0,2	
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	0,1		2,9	0,1
Voitto ennen veroja	156,1	5,1	104,2	3,6
Välittömät verot: 9)				
Tilikaudelta	- 47,5	- 1,6	- 39,1	- 1,3
Aikaisemmilta tilikausilta	- 2,7	- 0,1	- 7,7	- 0,3
Laskennallisen verovelan muutos	5,2	0,2	13,2	0,5
Välittömät verot yhteensä	- 45,0	- 1,5	- 33,7	- 1,2
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta	111,1	3,6	70,5	2,4
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta				
Tilikauden voitto	111,2	3,6	70,5	2,4

KONSERNIN TASE

Tase 31.12. VASTAAVAA	1994		1993	
	Mmk	%	Mmk	%
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet 10)				
Aineettomat oikeudet	4,8		3,7	
Liikearvo	20,7		6,5	
Konserniliikearvo	70,8		15,3	
Muut pitkävaikutteiset menot	46,0		38,3	
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	142,2	7,7	63,8	3,6
Aineelliset hyödykkeet 10)				
Maa- ja vesialueet	30,6		30,5	
Rakennukset ja rakennelmat	159,1		163,6	
Koneet ja kalusto	107,4		93,0	
Muut aineelliset hyödykkeet	0,7		0,7	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,6		-	
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	298,4	16,1	287,9	16,3
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Osakkuusyritysosakkeet ja -osuudet 13)	80,2		80,6	
Muut osakkeet ja osuudet 14)	334,5		336,6	
Lainasaamiset	2,4		3,0	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5,4		1,8	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	422,4	22,8	422,0	23,9
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	863,1	46,6	773,7	43,8
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Valmiit tuotteet / tavarat 2)	266,4		282,9	
Vaihto-omaisuus yhteensä	266,4	14,4	282,9	16,0
Saamiset 16)				
Myyntisaamiset	144,4		138,2	
Lainasaamiset	6,7		6,7	
Siirtosaamiset	68,2		48,5	
Muut saamiset	55,2		57,1	
Saamiset yhteensä	274,5	14,8	250,5	14,2
Rahoitusomaisuusarvopaperit 16)				
Osakkeet ja osuudet	47,2		19,9	
Muut arvopaperit	135,2		189,6	
Rahoitusomaisuusarvopaperit yhteensä	182,4	9,9	209,5	11,9
Lyhytaikaiset muut sijoitukset	176,6	9,5	136,4	7,7
Rahat ja pankkisaamiset	87,8	4,7	111,7	6,3
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä	987,8	53,4	991,0	56,2
	1.850,8	100,0	1.764,7	100,0

KONSERNIN TASE

Tase 31.12.	1994		1993	
	Mmk	%	Mmk	%
VASTATTAVAA				
Oma pääoma 17)				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma	129,6		129,6	
Vararahasto	2,0		2,0	
Arvonkorotusrahasto	2,5		9,0	
Sidottu oma pääoma yhteensä	134,1	7,2	140,6	8,0
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahasto	42,9		42,9	
Kertyneet voittovarot	472,2		432,8	
Tilikauden voitto	111,2		70,5	
Vapaa oma pääoma yhteensä	626,2	33,8	546,2	31,0
Oma pääoma yhteensä	760,3	41,1	686,8	38,9
Vähemmistöosuus	1,4	0,1	0,7	
Vieras pääoma 19)				
Pitkäaikainen				
Vaihtovelkakirjalainat	2,0		–	
Lainat rahoituslaitoksilta	4,2		15,8	
Eläkelainat	303,0		352,0	
Laskennallinen verovelka	79,7		84,9	
Muut pitkäaikaiset velat	0,2		0,3	
Pitkäaikainen yhteensä	389,1	21,0	452,9	25,7
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	39,5		1,9	
Eläkelainat	22,3		27,1	
Saadut ennakot	3,5		2,1	
Ostovelat	381,7		392,4	
Siirtovelat	251,3		198,6	
Muut lyhytaikaiset velat	1,5		2,1	
Lyhytaikainen yhteensä	700,0	37,8	624,2	35,4
Vieras pääoma yhteensä	1.089,1	58,8	1.077,1	61,0
	1.850,8	100,0	1.764,7	100,0

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

Rahoituslaskelma 1.1. – 31.12.	1994	1993
	Mmk	Mmk
Varojen hankinta		
Tulorahoitus		
Nettovoitto	111,2	70,5
Poistot	64,9	78,5
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja arvonalennukset	7,1	0,3
Vähemmistöosuus		
Tulorahoitus yhteensä	183,2	149,3
Pitkäaikaisesta rahoitusomaisuudesta	0,7	0,7
Käyttöomaisuuden myynnistä	9,1	18,1
Pitkäaikaisten velkojen lisäyksestä	54,5	58,2
Vähemmistöosuuden muutos	0,6	– 0,1
	248,0	226,2
Varojen käyttö		
Bruttoinvestointeihin	178,2	39,9
Pitkäaikaisten velkojen vähennykseen	84,0	43,5
Osingonjako	31,1	31,1
Nettokäyttöpääoman muutos	293,3 – 45,4	114,5 111,6
	248,0	226,2
Nettokäyttöpääoman muutos		
Rahat ja pankkisaamiset	– 23,9	12,7
Lyhytaikainen rahoitusomaisuus	37,1	106,8
Vaihto-omaisuus	– 16,5	17,0
Lyhytaikainen vieras pääoma	– 42,1	– 24,8
	– 45,4	111,6
Nettokäyttöpääoma 1.1.	391,9	280,3
Nettokäyttöpääoma 31.12.	346,6	391,9

Tilikaudella hankittujen tytäryhtiöiden hankintahetken käyttöomaisuus ja konserniliikearvot sisältyvät investointeihin. Hankintahetken velat vaikuttavat vieraan pääoman muutoksiin.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma 1.1.–31.12.	1994		1993	
	Mmk	%	Mmk	%
Liikevaihto 1)	2.051,0	100,0	1.983,5	100,0
Liiketoiminnan muut tuotot	51,4	2,5	51,7	2,6
Kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	1.517,7	74,0	1.503,7	75,8
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+) 2)	25,9	1,3	- 4,8	- 0,2
Henkilöstökulut 3) 4)	288,6	14,1	300,2	15,1
Vuokrat	47,3	2,3	52,4	2,6
Muut kulut	83,9	4,1	71,2	3,6
Kulut yhteensä	1.963,4	95,7	1.922,8	96,9
Käyttökate	139,0	6,8	112,4	5,7
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista 5)	35,0	1,7	47,2	2,4
Liikevoitto	104,0	5,1	65,2	3,3
Rahoitustuotot ja -kulut: 6)				
Osinkotuotot	0,7		0,3	
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista	0,2		-	
Muut rahoitustuotot	32,0	1,6	54,8	2,8
Korkokulut	- 21,2	- 1,0	- 27,5	- 1,4
Muut rahoituskulut	- 0,7		- 1,5	- 0,1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	10,8	0,5	26,0	1,3
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	114,9	5,6	91,3	4,6
Satunnaiset tuotot ja kulut: 7)				
Satunnaiset tuotot	1,3	0,1	-	
Satunnaiset kulut	- 2,4	- 0,1	- 2,2	- 0,1
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	- 1,2	- 0,1	- 2,2	- 0,1
Voitto ennen varauksia ja veroja	113,7	5,5	89,1	4,5
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+) 5)	- 6,5	- 0,3	5,0	0,3
Vapaaehtoisten varausten vähennys 8)	23,7	1,2	37,1	1,9
Välittömät verot: 9)				
Tilikaudelta	- 34,2	- 1,7	- 32,4	- 1,6
Aikaisemmilta tilikausilta	- 2,0	- 0,1	- 7,1	- 0,4
Välittömät verot yhteensä	- 36,1	- 1,8	- 39,5	- 2,0
Tilikauden voitto	94,8	4,6	91,6	4,6

EMOYHTIÖN TASE

Tase 31.12.	1994		1993	
	Mmk	%	Mmk	%
VASTAAVAA				
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet 10)				
Aineettomat oikeudet	2,0		2,8	
Liikearvo	0,4		-	
Muut pitkävaikutteiset menot	27,8		30,6	
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	30,3	1,9	33,4	2,2
Aineelliset hyödykkeet 10)				
Maa- ja vesialueet	24,9		24,9	
Rakennukset ja rakennelmat	112,2		120,6	
Koneet ja kalusto	58,8		62,3	
Muut aineelliset hyödykkeet	0,4		0,4	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,6		-	
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	197,0	12,5	208,2	13,4
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset 15)				
Tytäryhtiöosakkeet 12)	167,5		99,5	
Osakkuusyritysosakkeet ja -osuudet 13)	57,7		58,2	
Muut osakkeet ja osuudet 14)	300,4		308,5	
Lainasaamiset	2,2		2,5	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5,4		1,8	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	533,3	34,0	470,4	30,3
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	760,6	48,4	712,0	45,9
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Valmiit tuotteet / tavarat 2)	105,0		130,8	
Vaihto-omaisuus yhteensä	105,0	6,7	130,8	8,4
Saamiset 16)				
Myyntisaamiset	94,7		90,9	
Lainasaamiset	94,6		94,6	
Siirtosaamiset	52,7		37,8	
Muut saamiset	33,3		33,3	
Saamiset yhteensä	275,4	17,5	256,6	16,6
Rahoitusomaisuusarvopaperit 16)				
Osakkeet ja osuudet	47,2		19,9	
Muut arvopaperit	135,2		189,6	
Rahoitusomaisuusarvopaperit yhteensä	182,4	11,6	209,5	13,5
Lyhytaikaiset muut sijoitukset	176,6	11,2	136,4	8,8
Rahat ja pankkisaamiset	70,8	4,5	105,0	6,8
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä	810,2	51,6	838,4	54,1
	1.570,7	100,0	1.550,4	100,0

EMOYHTIÖN TASE

Tase 31.12.	1994		1993	
	Mmk	%	Mmk	%
VASTATTAVAA				
Oma pääoma 17)				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma	129,6		129,6	
Vararahasto	2,0		2,0	
Arvonkorotusrahasto	2,5		9,0	
Sidottu oma pääoma yhteensä	134,1	8,5	140,6	9,1
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahassto	42,9		42,9	
Kertyneet voittovarot	252,0		191,5	
Tilikauden voitto	94,8		91,6	
Vapaa oma pääoma yhteensä	389,7	24,8	326,0	21,0
Oma pääoma yhteensä	523,8	33,3	466,6	30,1
Varaukset 18)				
Kertynyt poistoero	91,6	5,8	85,0	5,5
Vapaaehtoiset varaukset				
Investointivaraukset	66,6		66,6	
Muut varaukset	80,3		104,0	
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	146,9	9,4	170,6	11,0
Varaukset yhteensä	238,5	15,2	255,7	16,5
Vieras pääoma 19)				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	–		6,4	
Eläkelainat	269,7		298,1	
Muut pitkäaikaiset velat	0,2		0,3	
Pitkäaikainen yhteensä	269,9	17,2	304,8	19,7
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	–		0,2	
Eläkelainat	19,8		23,0	
Saadut ennakot	1,8		1,6	
Ostovelat	312,5		333,1	
Siirtovelat	159,0		123,2	
Muut lyhytaikaiset velat	45,5		42,3	
Lyhytaikainen yhteensä	538,6	34,3	523,4	33,8
Vieras pääoma yhteensä	808,5	51,5	828,2	53,4
	1.570,7	100,0	1.550,4	100,0

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

Rahoituslaskelma 1.1. – 31.12.	1994	1993
	Mmk	Mmk
Varojen hankinta		
Tulorahoitus		
Nettovoitto	94,8	91,6
Poistot	35,0	47,2
Varausten muutos	– 17,2	– 42,0
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, arvonalennukset ja fuusiot	13,2	6,6
Tulorahoitus yhteensä	125,8	103,3
Pitkäaikaisesta rahoitusomaisuudesta	0,3	0,7
Käyttöomaisuuden myynnistä	8,9	14,0
Pitkäaikaisten velkojen lisäyksestä	–	43,9
	135,1	162,0
Varojen käyttö		
Bruttoinvestointeihin	112,5	29,4
Pitkäaikaisten velkojen vähennykseen	37,6	19,1
Osingonjako	31,1	31,1
Nettokäyttöpääoman muutos	181,2 – 46,1	79,6 82,4
	135,1	162,0
Nettokäyttöpääoman muutos		
Rahat ja pankkisaamiset	– 34,2	– 103,0
Lyhytaikainen rahoitusomaisuus	31,8	231,4
Vaihto-omaisuus	– 25,9	4,8
Lyhytaikainen vieras pääoma	– 17,9	– 50,7
	– 46,1	82,4
Nettokäyttöpääoma 1.1.	334,4	252,0
Nettokäyttöpääoma 31.12.	288,3	334,4

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Konsernin ja emoyhtiön tilinpäätökset on laadittu 1.1.1993 voimaan tulleiden kirjanpitolain ja -asetuksen mukaan. Vuoden 1993 tilinpäätökset on muutettu vastaamaan uutta lainsäädäntöä.

Konsernitiilinpäätöksessä kertynyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset sekä niiden muutokset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Vuoden 1993 konsernitiilinpäätös on muutettu vertailukelpoiseksi siten, että taseessa kertyneestä poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista laskennallinen verovelka on merkitty pitkäaikaisiin lainoihin ja verovelalla vähennetty osuus on lisätty kertyneisiin voittovaroihin. Tuloslaskelmassa on käsitelty ainoastaan tilikauden poistoeron ja varausten muutoksiin liittyvä laskennallisen verovelan muutos. Laskentatavan muutoksen vaikutus konsernin vapaaeseen omaan pääomaan on eritelty liitetiedoissa.

Ne tunnusluvut, joihin kertyneen poistoeron ja vapaaehtoisten varausten jako omaan pääomaan, laskennalliseen verovelkaan ja laskennallisen verovelan muutokseen vaikuttavat, on laskettu vuosilta 1994 ja 1993 vertailukelpoisiksi. Viiden vuoden aikasarjoissa vuoden 1994 vastaavat tunnusluvut on esitetty myös vanhan kirjauskäytännön mukaisina vertailtavuuden säilyttämiseksi.

Laajuus

Konsernitiilinpäätös sisältää emoyhtiö Rautakirja Oy:n lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa emoyhtiöllä suoraan tai välillisesti on yli 50 % osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Fuusioitujen tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on konsolidoitu konsernin tuloslaskelmaan. Tilikauden aikana hankittujen tytäryhtiöiden taseet 31.12.1994 sekä tuloslaskelmat hankintahetkestä alkaen sisältyvät konsernitiilinpäätökseen.

Osakkuusyritykset, joissa konsernin osuus äänivallasta on 20–50 % ja omistusosuus vähintään 20 %, ovat asunto- ja kiinteistöyhtiöitä. Omistetut huoneistot ovat konsernin kauppa- paikkoja. Osakkuusyrityksiltä ei ole lainasaamisia, eikä niiden puolesta ole annettu vastuusitoumuksia. Niitä ei ole yhdistetty konsernitiilinpäätökseen, koska yhdistelyllä ei olisi olennaista merkitystä konsernin tulokseen eikä taseeseen.

Konsolidointi

Konsernitiilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmän mukaan. Eliminoinneissa on tytäryhtiöosakkeiden hankintahinnasta vähennetty tytäryhtiöiden hankintahetken oma pääoma ja varaukset laskennallisella verovelalla vähennettynä. Erotus on kohdistettu maa-alueisiin ja rakennuksiin siltä osin, kun niiden käypä arvo on ylittänyt

kirjanpitoarvon. Kohdistamaton osa osakkeiden hankintamenosta on käsitelty taseessa konserniliikearvona. Sekä rakennuksiin kohdistetusta osasta hankintamenoa että konserniliikearvosta on tehty suunnitelman mukaiset poistot. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta ja tuloksesta.

Keskinäistä omistusta eliminoitaessa on konserniin jo aikaisemmin sisältyneiden tytäryhtiöiden hankintamenolaskelmat laskettu uudelleen siten, että hankintahetken omiksi pääomiksi on katsottu myös hankintahetken kertynyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset laskennallisella verovelalla vähennettynä. Laskentatavan muutoksesta johtuen on poistot liikearvoista laskettu taannehtivasti uudelleen. Poisto-oikaisu, joka kirjattiin suoraan omaan pääomaan, lisäsi konsernin vapaata omaa pääomaa 3,0 Mmk vuodelle 1993.

Konserniyhtiöiden väliset saatavat ja velat, liiketapahtumat ja sisäiset katteet on eliminoitu.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat ja taseet on muutettu Suomen markkoiksi Suomen Pankin tilinpäätöspäivän keskipäivän. Omien pääomien eliminoinnissa syntyneet muuntoerot on käsitelty vapaassa omassa pääomassa.

Muutokset konsernirakenteessa

Tilikauden aikana fuusioitiin emoyhtiön tytäryhtiöt Korttieteljee Oy ja Oy Lollipop Ab.

Uusina yhtiöinä konserniin tulivat Finnino Oy ja sen tytäryhtiöt Interprint Oy, Leffabuffetti Ky ja Baltic Cinema SIA sekä lisäksi Filmipooli Oy ja Kiinteistö Oy Keravan Toripaviljonki.

Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Kuluva käyttöomaisuus on arvostettu suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon, osakkeet ja osuudet hankintamenuon tai sitä alempana käypään arvoon. Maa-alueisiin ja rakennuksiin sisältyy arvonkorotuksia. Emoyhtiön rakennuksiin kohdistettuja arvonkorotuksia on peruttu tilikaudella 6,5 Mmk.

Suunnitelman mukaiset poistot kuluvaan käyttöomaisuudesta on laskettu käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöajan mukaan tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenuon. Käyttöajat, joihin vuotuiset poistoprosentit perustuvat, ovat:

Aineettomat oikeudet	5 v
Konserniliikearvot	10 v
Liikearvot ja muut pitkävaikutteiset menot	5–10 v
Rakennukset ja rakennelmat	10–40 v
Koneet ja kalusto	5–10 v
Muut aineelliset hyödykkeet	4–10 v

Vuoden 1994 kone- ja kalustoinvestoinnit sekä myymälöiden peruskorjaukset on suurimmaksi osaksi katettu siirtymävarauksella.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden vaihto-omaisuus on arvostettu välittömään hankintamenuon tai sitä alempana todennäköiseen arvoon.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat on muutettu Suomen markkoiksi tilinpäätöspäivän Suomen Pankin keskipäivän mukaan. Kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti.

Rahoitusomaisuus- arvopaperit

Rahoitusomaisuusarvopapereihin sisältyvät osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintahintaan tai sitä alempana markkina-arvoon.

Muihin arvopapereihin sisältyvät joukkovelkakirja- ja vaihtovelkakirjalainat. Joukkovelkakirjalainojen hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan korkokuluksi tai -tuotoksi kunkin joukkovelkakirjan laina-ajalle. Tasearvo on hintaerojaksotuksella oikaistu hankintahintaa. Mikäli joukkovelkakirjalainat arvostettaisiin lainakohtaisesti alimman arvon periaatteella, tasearvo olisi noin 0,8 Mmk pienempi. Joukkovelkakirjalainojen markkina-arvo 31.12.1994 on tasearvoa 1,0 Mmk suurempi. Vaihtovelkakirjalainat on arvostettu alimman arvon periaatteella.

Lyhytaikaiset muut sijoitukset ovat markkinarahasisijoituksia ja talletuksia, jotka on arvostettu hankintahintaan. Korot on jaksotettu.

Eläkejärjestelyt

Konsernin henkilöstön lakisääteinen eläketurva on vakuutettu eläkevakuutusyhtiöissä. Vapaaehtoisista eläkkeistä vastaa Rautakirja Oy:n Eläkesäätiö s.r. Säätiö on suljettu v. 1974.

Eläkesäätiön kokonaisvastuu tilivuoden päättyessä oli 124,2 Mmk. Vastuuvajaus emoyhtiössä on 8,8 Mmk, kun säätiön omaisuus on arvostettu käypään arvoon. Konsernissa vastuuvajaus on katettu kirjaamalla yhtiöissä oleva kattamaton osa siirtovelkoihin.

Muut vapaaehtoiset eläkesitoumukset on emoyhtiössä vakuutettu ulkopuolisessa vakuutusyhtiössä tilivuoden aikana. Vastuut vastaisista sitoumusten ja lupausten perusteella mahdollisesti tulevista eläkkeistä on merkitty vastuusitoumuksiin vuonna 1994 ja myös vuodelle 1993. Emoyhtiön toimitusjohtajalla on sopimuksen mukaan mahdollisuus jäädä eläkkeelle 60–65-vuotiaana.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT (Mmk)	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
1. Liikevaihto toimialoittain				
Kioskikauppa	1.495,5	1.459,0	1.494,7	1.459,0
Erikoiskauppa	883,3	769,2	-	-
Lehtitukkukauppa	712,3	670,3	712,3	670,3
Muu myynti	176,0	228,1	-	-
Sisäinen myynti	- 210,0	- 202,8	- 155,9	- 145,8

Liikevaihto yhteensä	3.057,1	2.923,8	2.051,0	1.983,5
2. Varaston muutos				
Vaihto-omaisuus 1.1.	282,9	266,3	130,8	126,0
Muutos tuloslaskelmassa	- 20,7	26,2	- 25,9	4,8
Yrityskauppojen vaikutus	5,1	- 9,2	-	-
Kurssierot	- 0,9	- 0,3	-	-

Vaihto-omaisuus 31.12.	266,4	282,9	105,0	130,8
3. Palkat				
Hallituksille ja toimitusjohtajille maksetut				
- palkat ja palkkiot	4,5	4,9	1,3	1,2
- osapalkkiot	0,7	0,3	0,2	0,2
Muulle henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot	332,1	351,3	223,2	240,2

Tilikaudella maksetut palkat ja palkkiot yhteensä	337,3	356,5	224,7	241,5
4. Henkilöstökulut				
Palkat	335,6	344,4	222,7	232,0
Luontoisedut	4,5	4,5	3,2	2,9
Eläkekulut	48,6	52,7	35,4	36,8
Muut henkilösivukulut	47,7	46,9	30,5	31,5

Yhteensä	436,5	448,4	291,8	303,1
5. Poistot				
Suunnitelman mukaiset poistot				
Aineettomat oikeudet	3,2	1,9	1,3	1,4
Liikearvo	6,1	6,8	-	1,8
Konserniliikearvo	4,0	5,7	-	-
Muut pitkävaikutteiset menot	13,6	19,4	10,1	13,4
Rakennukset ja rakennelmat	2,9	6,9	2,5	5,1
Koneet ja kalusto	35,1	37,5	20,9	25,4
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1	0,2	0,1	0,2

Yhteensä	64,9	78,5	35,0	47,2
Suunnitelman mukaisiin poistoihin sisältyvät myynti- ja romutustappiot	5,9	1,7	4,6	1,2
Poistoeron muutos				
Aineettomat oikeudet	-	-	- 0,1	0,7
Liikearvo	-	-	0,1	-
Muut pitkävaikutteiset menot	-	-	3,9	- 0,8
Rakennukset ja rakennelmat	-	-	- 0,3	- 2,3
Koneet ja kalusto	-	-	3,1	- 2,6

Yhteensä	-	-	6,5	- 5,0
6. Rahoitustuotot ja -kulut				
Konserniyhtiöiltä saadut rahoitustuotot				
Muut rahoitustuotot	-	-	8,4	8,4

Yhteensä	-	-	8,4	8,4

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
Konserniyhtiöille suoritetut rahoituskulut				
Korkokulut	-	-	2,6	2,1
Yhteensä	-	-	2,6	2,1
Muut rahoitustuotot				
Korkotuotot	27,4	44,0	34,4	50,3
Kursssivoitot ja -tappiot	- 0,9	4,0	- 1,4	4,0
Myyntivoitot ja -tappiot	- 1,0	0,5	- 1,0	0,5
Yhteensä	25,6	48,5	32,0	54,8
7. Satunnaiset tuotot ja kulut				
Emoyhtiön satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyy pääasiassa konsernissa eliminoituvia fuusiovoittoja sekä fuusio- ja muita tappioita.				
8. Vapaaehtoisten varausten muutos				
Varastovaraus	-	-	-	- 31,5
Investointivaraus	-	-	-	- 24,0
Toimintavaraus	-	-	-	- 81,9
Luottotappiovaraus	-	-	-	- 3,6
Siirtymävaraus	-	-	- 23,7	104,0
Yhteensä	-	-	- 23,7	- 37,1
9. Välittömät verot				
Edellisten tilikausien verot aiheutuvat verotuksessa hyväksymättömistä kulukirjauksista, jotka ovat pääasiassa käyttöomaisuuden arvonalennuksia.				

TASEEN LIITETIEDOT (Mmk)	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	18,8	17,7	11,7	11,0
Lisäykset 1.1.-31.12.	2,7	1,2	0,6	0,8
Vähennykset 1.1.-31.12.	-	- 0,1	-	- 0,1
Yrityskauppojen vaikutus	2,3	-	-	-
Hankintameno 31.12.	23,8	18,8	12,3	11,7
Kertyneet sumupoistot 31.12.	- 19,0	- 15,2	- 10,3	- 8,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	4,8	3,7	2,0	2,8
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	0,8		0,7	-
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.	0,1	0,8	-	0,7
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	- 0,9		- 0,1	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.		0,8	0,6	0,7

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
Liikearvo *)				
Hankintameno 1.1.	24,9	28,6	-	5,1
Lisäykset 1.1.–31.12.	0,5	1,5	0,5	-
Vähennykset 1.1.–31.12.	-	- 5,1	-	- 5,1
Yrityskauppojen vaikutus	72,9	-	-	-
Hankintameno 31.12.	98,3	24,9	0,5	-
Kertyneet sumupoistot 31.12.	- 77,6	- 18,4		-
Kirjanpitoarvo 31.12.	20,7	6,5	0,4	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	-	-	-	-
Poistoeron lisäys 1.1.–31.12.	0,1	-	0,1	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	0,1	-	0,1	-
Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.1.	30,9	53,2		
Lisäykset 1.1.–31.12.	59,6	0,3		
Vähennykset 1.1.–31.12.	- 5,5	- 5,2		
Muutos hankintamenolaskelmassa	-	- 17,3		
Hankintameno 31.12.	85,0	30,9		
Kertyneet sumupoistot 31.12.	- 14,2	- 18,6		
Muutos liikearvopoistoissa	-	3,0		
Kertyneet sumupoistot yhteensä	- 14,2	- 15,6		
Kirjanpitoarvo 31.12.	70,8	15,3		
Muut pitkävaikutteiset menot *)				
Hankintameno 1.1.	84,6	120,9	66,6	99,5
Lisäykset 1.1.–31.12.	10,1	6,0	7,3	3,7
Vähennykset 1.1.–31.12.	- 8,4	- 42,3	- 7,8	- 36,7
Yrityskauppojen vaikutus	30,5	-	-	-
Hankintameno 31.12.	116,8	84,6	66,2	66,6
Kertyneet sumupoistot 31.12.	- 70,8	- 46,3	- 38,3	- 36,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	46,0	38,3	27,8	30,6
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	8,4	10,3	9,0	9,8
Poistoeron lisäys 1.1.–31.12.	5,9	-	3,9	-
Poistoeron vähennys 1.1.–31.12.	- 0,1	- 1,9	-	- 0,8
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	14,3	8,4	12,9	9,0
Maa-alueet				
Hankintameno 1.1.	30,5	30,5	24,9	24,9
Yrityskauppojen vaikutus	0,1	-	-	-
Hankintameno 31.12.	30,6	30,5	24,9	24,9
Maa-alueiden hankintamenuon sisältyvät arvonorotukset				
Arvonorotukset 1.1.	18,2	18,2	18,2	18,2
Arvonorotukset 31.12.	18,2	18,2	18,2	18,2

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	213,2	212,1	160,2	159,3
Lisäykset 1.1.–31.12.	3,3	1,3	0,5	1,1
Vähennykset 1.1.–31.12.	- 6,9	- 0,3	- 6,9	- 0,3
Yrityskauppojen vaikutus	2,3	-	-	-
Hankintameno 31.12.	211,9	213,2	153,8	160,2
Kertyneet sumupoistot 31.12.	- 52,8	- 49,5	- 41,6	- 39,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	159,1	163,6	112,2	120,6
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	35,4	37,3	31,3	33,6
Poistoeron lisäys 1.1.–31.12.	1,7	0,4	-	-
Poistoeron vähennys 1.1.–31.12.	- 0,3	- 2,4	- 0,3	- 2,3
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	36,7	35,4	31,0	31,3
Rakennusten hankintamenuon sisältyvät arvonorotukset				
Arvonorotukset 1.1.	64,0	64,0	63,8	63,8
Vähennykset 1.1.–31.12.	- 6,5	-	- 6,5	-
Arvonorotukset 31.12.	57,5	64,0	57,3	63,8
Koneet ja kalusto *)				
Hankintameno 1.1.	218,2	275,2	154,0	202,2
Lisäykset 1.1.–31.12.	28,1	28,1	19,0	18,4
Vähennykset 1.1.–31.12.	- 23,5	- 80,6	- 16,9	- 66,6
Yrityskauppojen vaikutus	46,1	- 4,5	-	-
Hankintameno 31.12.	268,9	218,2	156,1	154,0
Kertyneet sumupoistot 31.12.	- 161,4	- 125,1	- 97,3	- 91,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	107,4	93,0	58,8	62,3
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	52,6	56,0	44,0	46,5
Poistoeron lisäys 1.1.–31.12.	6,5	0,7	3,1	-
Poistoeron vähennys 1.1.–31.12.	- 0,3	- 4,1	-	- 2,6
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	58,7	52,6	47,0	44,0
Muut aineelliset hyödykkeet *)				
Hankintameno 1.1.	1,2	1,5	0,8	1,1
Lisäykset 1.1.–31.12.	0,1	0,1	0,1	0,1
Vähennykset 1.1.–31.12.	- 0,1	- 0,3	- 0,1	- 0,3
Hankintameno 31.12.	1,2	1,2	0,8	0,8
Kertyneet sumupoistot 31.12.	- 0,5	- 0,5	- 0,4	- 0,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,7	0,7	0,4	0,4

*) Hankintamenuon sisältyvät ne käyttöomaisuushyödykkeet, joiden hankintamenuja ei ole vielä kokonaan kirjattu suunnitelman mukaisina poistoina kuluiksi. Vuoden aikana loppuun poistettujen käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenu on myytyjen ja romutettujen hyödykkeiden ohella esitetty hankintamenujen vähennyksissä.

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
11. Käyttöomaisuuden verotusarvot				
Maa-alueet	7,5	7,2	6,1	6,1
Rakennukset ja rakennelmat	77,9	77,9	48,5	50,5
Tytäryhtiöosakkeet	-	-	85,6	51,0
Muut osakkeet ja osuudet	243,7	219,5	202,1	181,7
Mikäli verotusarvoa ei ole ollut käytettävissä, on esitetty kirjanpitoarvo				

12. Konserniyritykset (1.000 mk)	Konsernin omistus- ja äänivalta-osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Emoyhtiön omistus-osuus %	Emoyhtiön omistamien osakkeiden / osuuksien Kpl	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Viimeksi laaditun tilinp. mukainen voitto / tappio
As. Oy Imatran Sassinkulma, Imatra	74,7	704	60,6	194	588	616	2
Baltic Cinema SIA, Riika, Latvia	60,0	- 290					- 366
P.M. Drockila Oy, Vantaa	100,0	7.004	100,0	300	300	280	- 11.203
Oy Europa Vision Ab, Vantaa	100,0	5.046	100,0	1.000	1.000	1.004	3.131
Finnkino Oy, Helsinki	100,0	15.400	68,6	288	28.800	53.119	- 6.057
Filmipooli Oy, Helsinki	100,0	10.190	100,0	301	10.083	20.745	5
EuroStrada Oy, Vantaa	100,0	17.434					2.931
Interprint Oy, Helsinki	100,0	561					3
Kauppa Hallenberg Oy, Vantaa	100,0	5.121	100,0	39.905	1.197	3.576	2.065
Kiint. Oy Hallahepe, Toijala	100,0	255	100,0	179	89	813	1
Kiint. Oy Jokela City 1, Tuusula	100,0	7.460	57,0	57	9	2.120	- 155
Kiint. Oy Keravan Toripaviljonki, Kerava	50,8	1.533	50,8	5.078	23	1.471	- 20
Kiint. Oy Kuusankosken kioski	58,9	397	58,9	589	236	402	- 3
Kiint. Oy Salon Torikioski, Salo	55,6	612	55,6	114	57	617	
Kirjasoppi Oy, Vantaa	100,0	1	90,0	9	1	1	-
Leffabuffetti Ky, Helsinki	100,0	459					144
Lehtijakelu-Driva Rack Oy, Vantaa	100,0	1	90,0	9	1	1	-
Lehti-Maja Oy, Vantaa	100,0	2	98,0	49	5	5	-
Lehti-Maja Eesti AS, Tallinna, Viro *) 1.000 EEK	90,0	87	80,0	6.400	640 *)	282	- 207
Lehtipiste Oy Pressco, Vantaa	100,0	908	100,0	10	1.000	1.000	35
O.Y. Lelutaide A.B., Helsinki	100,0	85	100,0	45	4	152	-
Suomalainen Kirjakauppa Oy, Helsinki	100,0	24.766	99,5	7.960	7.960	10.544	10.370
Tukkutiimi Ab, Täby, Ruotsi **) 1.000 SEK	100,0	714	100,0	10.500	1.050 **)	1.960	41
Tukkutiimi Oy, Lahti	100,0	50.305	100,0	500	500	68.844	20.382
Tukkutiimi Holding Ab, Täby, Ruotsi	100,0	30					- 1
Yhteensä						167.550	

13. Osakkuusyrittöset ja -osuudet

Osakkuusyrittöksiin ja -osuuksiin sisältyy 28 asunto- ja kiinteistöyhtiötä sekä kaksi muuta merkitykseltään vähäistä yhtiötä, joiden kirjanpitoarvo konsernissa on yhteensä 80,2 Mmk. Konsernin osuus osakkuusyrittösten omasta pääomasta on 35,2 Mmk. Emoyhtiössä vastaavien osakkeiden ja osuuksien kirjanpitoarvo on 57,7 Mmk.

14. Muut osakkeet ja osuudet (1.000 mk)	Omistus-osuus-%	Kpl	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo
Emoyhtiön omistamat muut osakkeet ja osuudet				
Helsingin Arvopaperipörssi Osuuskunta			160	160
Helsingin Keskustukku Oy	12,20	45	225	715
Kirjavälitys Oy	13,13	30.909	757	1.486
Oy Nordgolf Ab	0,17	4	100	181
Suomen Osakekeskusrekisteri Osuuskunta	0,66	3	70	330
Tuko Oy	1,15	209.085	2.091	8.392
Muut < 100.000 mk				230
Yhteensä				11.495
Asunto- ja kiinteistöosakkeet, yhtiöitä 536 kpl				286.288
Puhelinosaakkeet ja -osuudet sekä liittymät				2.660
Emoyhtiön muut osakkeet ja osuudet yhteensä				300.443
Muiden konserniyhtiöiden omistamat				
Finn-Lab Oy	15,00	450	450	450
Kirjavälitys Oy	2,73	6.440	161	151
Muut osakkeet ja osuudet				1.887
Asunto- ja kiinteistöosakkeet, yhtiöitä 41 kpl				31.522
Yhteensä				34.010
Konsernin muut osakkeet ja osuudet yhteensä				334.453

Yksityiskohtainen KPL 21 a §:n ja OYL 11:8 §:n mukainen luettelo konsernin omistamista osakkeista ja osuuksista on alkuperäisen tilinpäätöksen liitetiedoissa.

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
15. Pitkäaikaiset sijoitukset ja lainasaamiset				
Konserniyritykset				
Osakkeet	-	-	167,5	99,5
Yhteensä	-	-	167,5	99,5
16. Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Saamiset, jotka erääntyvät maksettavaksi yhden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua				
Lainasaamiset	4,8	4,1	-	-
Yhteensä	4,8	4,1	-	-
Rahoitusomaisuusarvopapereihin kuuluvien osakkeiden ja osuuksien hankintamenojen ja markkina-arvon erotus				
Markkina-arvo	47,9	21,6	47,9	21,6
Vastaava kirjanpitoarvo	47,2	19,9	47,2	19,9
Erotus	0,7	1,7	0,7	1,7
Saamiset konserniyrityksiltä				
Myyntisaamiset	-	-	1,7	1,7
Lainasaamiset	-	-	94,2	94,1
Siirtosaamiset	-	-	0,1	-
Yhteensä	-	-	96,0	95,8
Lainoja yhtiön johdolle tai osakkeenomistajille ei ole ollut.				
17. Oma pääoma				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma 1.1. ja 31.12.	129,6	129,6	129,6	129,6
Vararahasto 1.1. ja 31.12.	2,0	2,0	2,0	2,0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	9,0	9,5	9,0	9,0
Arvonkorotuksen peruutus	- 6,5	- 0,5	- 6,5	-
Arvonkorotusrahasto 31.12.	2,5	9,0	2,5	9,0
Sidottu oma pääoma yhteensä	134,1	140,6	134,1	140,6
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahasto 1.1. ja 31.12.	42,9	42,9	42,9	42,9
Kertyneet voittovarot 1.1.	503,4	184,3	283,1	222,6
Osingonjako	- 31,1	- 31,1	- 31,1	- 31,1
Kertyneen poistoeron ja vapaaehtoisten varausten oman pääoman osuus 1.1.	-	276,8		
Vanhan ja uuden laskentatavan ero liikearvopoistoissa	-	3,0		
Tytäryhtiöiden oman pääoman muuntoeron muutos	- 0,1	- 0,1		
Kertyneet voittovarot 31.12.	472,2	432,8	252,0	191,5
Vuoden 1993 tilinpäätöksen mukainen voitto Poistoeron muutoksen ja vapaaehtoisten varausten muutoksen oman pääoman osuus		110,0		
		- 39,5		
Tilikauden voitto	111,2	70,5	94,8	91,6
Kertyneet voittovarot ja tilikauden voitto yhteensä	583,3	503,4	346,8	283,1
Vapaa oma pääoma yhteensä	626,2	546,2	389,7	326,0
Oma pääoma yhteensä	760,3	686,8	523,8	466,6
Vapaa oma pääoma yhteensä	626,2	546,2		
Kertyneen poistoeron ja vapaaehtoisten varausten oman pääoman osuus	- 221,9	- 237,3		
Omasta pääomasta jakokelpoisia varoja	404,4	308,9		

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
18. Varaukset				
Kertynyt poistoero				
Kertynyt poistoero 1.1.	95,4	103,6	85,0	90,0
Tytäryhtiöiden hankintahetken kertynyt poistoero	-	- 1,8	-	-
Muutos tuloslaskelmassa	12,7	- 6,4	6,5	- 5,0
Kertynyt poistoero 31.12.	108,1	95,4	91,6	85,0
Vapaaehtoiset varaukset				
Investointivaraukset 1.1.	74,8	104,6	66,6	90,6
Tytäryhtiöiden hankintahetken investointi- varaukset	-	- 5,5	-	-
Muutos tuloslaskelmassa	-	- 24,3	-	- 24,0
Investointivaraukset 31.12.	74,8	74,8	66,6	66,6
Muut varaukset 1.1.	146,3	183,9	104,0	117,1
Tytäryhtiöiden hankintahetken muut varaukset	-	- 15,8	-	-
Muutos tuloslaskelmassa	- 33,3	- 21,8	- 23,7	- 13,1
Muut varaukset 31.12.	113,0	146,3	80,3	104,0
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	187,7	221,0	146,9	170,6
Kertynyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	295,8	316,4		
josta oman pääoman osuus	221,9	237,3		
konsernin kertynyttä poistoeroa ja vapaaehtoisia varauksia vastaavat verovelat	74,0	79,1		
Tilinpäätöksen laskennalliseen verovelkaan sisältyy lisäksi laskennallinen verovelka verottamattomista varauksista, joiden oman pääoman osuus on eliminoitu hankintamenolaskelmissa	5,8	5,8		
Laskennallinen verovelka yhteensä	79,7	84,9		
19. Vieras pääoma				
Velat konserniyrityksille				
Ostovelat	-	-	1,8	1,5
Siirtovelat	-	-	0,2	0,1
Muut lyhytaikaiset velat	-	-	44,5	40,2
Yhteensä	-	-	46,5	41,8
Velat, jotka erääntyvät maksettaviksi viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua				
Rahalaitoslainat	1,1	2,4	-	-
Eläkelainat	234,7	272,8	210,7	232,7
Yhteensä	235,8	275,2	210,7	232,7

Vaihtovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalaina 2,0 Mmk on Finnkino Oy:n vuonna 1990 liikkeeseen laskema viiden vuoden oman pääoman ehtoinen laina, jonka Rautakirja Oy on lunastanut helmikuussa 1995.

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1994	1993	1994	1993
Muut liitetiedot				
Annetut pantit ja vastuusitoumukset				
Omasta velasta				
Pantit	212,3	183,6	155,8	119,4
Kiinnitykset	150,9	100,0	73,3	81,1
Konserniyhtiön velasta				
Pantit	–	–	39,7	47,6
Kiinnitykset	–	–	6,7	–
Takaukset	–	–	74,4	53,0
Muiden puolesta				
Takaukset	1,1	0,6	–	–
Muut omat vastuut				
Leasingvastuut seuraavana vuonna	0,3	0,2		0,1
Leasingvastuut yli vuoden kuluttua	0,3	0,3		
Vastuu eläkesitoumuksista				
Alkaneet eläkkeet	1,3	7,1	–	6,8
Vastaiset eläkkeet	3,2	3,3	3,2	3,3
Eläkesäätiön vastuuvajaus	–	–	8,8	11,6
Muut vastuut	18,5	17,6	18,3	17,3
Vastuusitoumukset yhteensä				
Pantit	212,3	183,6	195,5	167,1
Kiinnitykset	150,9	100,0	80,0	81,1
Takaukset	1,1	0,6	74,4	53,0
Vastuu eläkesitoumuksista	4,5	10,3	3,2	10,1
Eläkesäätiön vastuuvajaus	–	–	8,8	11,6
Muut vastuut	19,2	18,1	18,4	17,4
Vakuusvelat				
Pantit	194,9	194,7		
Kiinnitykset	172,7	148,5		

HALLITUKSEN ESITYS VOITTOVAROJEN KÄYTÖSTÄ

Konsernin vapaa oma pääoma on konsernitaseen 31.12.1994 mukaan 626.223.783,35 markkaa, josta voitonjakokelpoista vapaata omaa pääomaa on 404.364.718,26 markkaa.

Emoyhtiön vapaa oma pääoma on taseen 31.12.1994 mukaan 389.677.961,20 markkaa, josta

- käyttörahasto	42.889.766,65
- kertyneet voittovarot	251.997.489,63
- tilikauden voitto	94.790.704,92
	<u>389.677.961,20</u>

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että

- osinkoa jaetaan A- ja B-osakkeille 8,00 mk osakkeelta	51.840.000,00
- jätetään	
- käyttörahastoon	42.889.766,65
- voittovaroihin	294.948.194,55
	<u>389.677.961,20</u>

Vantaalla, maaliskuun 22. päivänä 1995

Jaakko Rauramo

Antero Siljola

Felix Björklund

Olli Reenpää

Pentti Seppälä

Raimo Hertto
toimitusjohtaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Rautakirja Oy:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Rautakirja Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.1994. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen ja konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Kirjanpitoa ja tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpito-laissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin ja emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa. Hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle voidaan myöntää vastuuvapaus tarkastamaltamme tilikaudelta.

Hallituksen esitys taseen mukaisen vapaan oman pääoman käsittelystä on lain mukainen.

Olemme perehtyneet tilivuoden aikana julkistettuihin osavuosisikatsauksiin. Käsityksemme mukaan ne on laadittu niitä koskevien säännösten mukaisesti.

Vantaalla 3. päivänä huhtikuuta 1995

Tauno Haataja
KHT

Markku Pajunen
KHT

R-KIOSKIT

R-kioskit muodostavat maamme johtavan kioskiketjun. Sen myyntiverkosto kattaa koko Suomen. Vuonna 1994 toiminta laajentui myös Tallinnaan.

Koko kioskikaupan myynnin volyymin ja arvon laskiessa vielä vuoden 1994 aikana R-kioskit kasvattivat myyntiään ja markkinaosuuttaan. Myynnin kasvu oli seurausta sekä asiakasmäärien kasvusta että kertaostoksen noususta. Asiakasmääriä kasvattivat sekä keväällä R-kioskien kautta myyty autoveromerkki että onnistuneet tuotteiden lanseeraukset ja mainonta. Välitystuotteiden myynti kasvoi toimintavuoden aikana, erityisen hyvin kehittyi kuponkipelien myynti. Myös elintarvikkeiden sekä teknokemiantuotteiden myynnissä päästiin hyvään alkuun onnistuneen mainonnan avulla. Lähellä sijaitsevan kioskin merkitys kuluttajalle kasvoi nopean palvelun myyntipisteenä päivittäistavara-kaupan edelleen supistaessa verkostoaan ja keskittäessä toimintaansa suuriin yksiköihin.

Kioskikauppaan kohdistuvien uhkien voittamiseksi on R-kioski-toiminnassa panostettu edelleen voimakkaasti myyntitilan uudistamiseen sekä tuotevalikoiman laajentamiseen. R-kioskien kokoa on kasvatettu varastotiloja pienentämällä ja selkeyttä lisätty hyllyjärjestysohjeistuksella. R-kioskeja on myös kehitetty convenience store -tyyppisiksi kioskikahviloiksi tuotevalikoimaa monipuolistamalla muun muassa paistotuotteiden sekä kahvin myynnillä. Uutena tuoteryhmänä valikoimiin otettiin loppuvuodesta myös musiikki.

Laajassa, koko maan kattaneessa ketjututkimuksessa R-kioskit valittiin jo toisena vuonna peräkkäin Suomen parhaiten toimivaksi ketjuksi. R-kioskit valittiin myös vuoden mainostajaksi.

Markkinoinnissa kehitettiin ulkoisen mediamainonnan lisäksi R-

Pirjo Pirinen, Kaukajärven R-kioskin esimies on yksi noin 2.500:n R-kioskeissa työskentelevän rautakirjalaisen joukosta.

kioskia vahvojen merkkituotteiden myyntikanavana yhteistyössä tavarantoimittajien kanssa.

Kiristyvään kilpailuun vastattiin panostamalla voimakkaasti henkilökunnan koulutukseen. Alkuvuonna lanseerattiin ensimmäisen kerran vapaaehtoinen kioskimyyjille, -esimiehille ja kauppiaille tarkoitettu Tähtimyyjä-koulutusohjelma, johon osallistui noin 700 kioskeissa työskentelevää henkilöä. Toinen painopistealue oli kioskiesimiesten koulutus, jonka tavoitteena oli sel-

Perinteisiä luukkukioskeja on R-kioskeista 251. Vantaan Myyrmäen uudessa ostoskeskuksessa sijaitseva R-kioski on tyyppillinen nopeiden ostosten asioimispaikka.

keyttää esimiesten roolia ja vastuuta kioskin toiminnasta. Kauppiaiden keskuudessa toteutettiin tiimikoulutusohjelma, joka oli edellisenä vuonna toteutettu omissa pisteissä.

Toimintavuoden aikana jatkettiin R-kioskien toimintojen peruskartoitusta järjestelmätöiden pohjaksi sekä testattiin kannettavien päätelaitteiden soveltuvuutta kioskien tilaustoiminnassa ja inventaarien teossa.

Vuoden lopussa R-kioskeja oli kaikkiaan 750. Omassa hoidossa oli 495 kioskia ja R-kauppiaskioskeina 255. Vuoden aikana uusia pisteitä avattiin 11 ja lopetettiin 23. Kauppiasvetoisiksi siirrettiin 11 R-kioskia. Sisäkioskeja oli vuoden lopussa 499 ja perinteisiä luukkukioskeja 251. Vuoden aikana avattiin lisäksi kolme R-kioskia Tallinnaan.

Kauppiaskioskien määrä on vakiintunut noin kolmasosaan ketjusta.

R-kioskien kokonaismyynti 3.962,1 Mmk kasvoi 27,9 % edellisestä vuodesta. Kioskitoiminnan liikevaihto, johon välitysmyyntistä luetaan ainoastaan komission osuus, oli 1.494,7 Mmk kasvaen edellisestä vuodesta 2,4 %. Yksikön inves-

toinnit olivat 26,0 Mmk ja kohdistuivat pääosin huoneistohankintoihin ja -kunnostuksiin.

Kioskitoimialan palveluksessa oli vuoden lopussa 2.498 henkilöä. Yksikön johtajana toimi ekonomi Riitta Aaltonen.

Kauppojen aukioloaikojen osittainen vapautuminen sekä maaliskuussa 1995 voimaan tullut uusi tupakkalaki ovat kioskikaupalle uhkatekijöitä, joihin on varauduttu voimakkaan kehitystoiminnan ja uudistumisen avulla. Vuoden 1995

alusta muuttunut alkoholilaki puolestaan mahdollisti keskioluen myynnin sisäkioskeissa ja ensimmäiset R-kioskit saivat keskioluen valikoimiinsa helmikuussa.

Imatran Vuoksenkintien R-kioski edustaa ketjun uusinta ilmettä. R-kioskien ilmettä on kirkastettu raikaa keltaisella.

KAUPPA HALLENBERG OY / MERKUR PIKATUKKU

Merkur Pikatukku on erikoistunut päivittäistavarihin sekä huoltamotuotteisiin. Sen toimipiste sijaitsee Vantaan Veromiehenkylässä. Merkur tarjoaa palvelujaan lähinnä pääkaupunkiseudun jälleenmyyjille ja jalostajille. Merkur Pikatukku on Rautakirjan tytäryhtiön Kauppa Hallenberg Oy:n toimintayksikkö.

Kilpailu pikatukkumarkkinoilla pääkaupunkiseudulla säilyi edelleen kireänä. Merkur pystyi kuitenkin vastaamaan kilpailuun säilyttämällä markkina-asemansa. Merkurin asiakkaiden liiketoiminnan viriäminen laman taittuessa näkyi myös Merkurin myynnissä, erityisesti huoltoasemasektorin elintarvikemyynnin kasvu lisäsi Merkurin liikevaihtoa.

Merkurin toimintavuoden liikevaihto oli 176,0 Mmk kasvaen edellisestä vuodesta 4,7 %.

Merkurin palveluksessa oli vuoden lopussa 61 henkilöä. Yksikön johtajana sekä Kauppa Hallenberg Oy:n toimitusjohtajana oli merkonomi Matti Pihala.

Tupakanmyynnissä ennustetaan tapahtuvan merkittävää laskua vuoden 1995 aikana uuden tupakkalain rajoituksista johtuen. Laskevaa tupakkamyyntiä pyritään korvaamaan esimerkiksi alkoholilain muutoksen myötä mahdollistuneella olut- ja viinimyyntillä.

Merkur Pikatukku palvelee pääkaupunkiseudun jälleenmyyjä ja jalostajia.

LEHTIPISTE

LEHTITUKKUKAUPPA

Lehtitukkukauppa harjoittaa sekä koti- että ulkomaisten sanoma- ja aikakauslehtien tukkukauppaa. Se tarjoaa kustantajille ja vähittäiskaupalle koko maan kattavan lehtien irtonumeroiden jakelujärjestelmän.

Irtonumeroiden kokonaismarkkinat saavuttivat viime vuonna kaikkien aikojen ennätyksen ollen kuluttajahinnoin 1.090,2 Mmk. Myynnin kasvua oli 5,8 % ja volyyymillä mitattuna 0,9 %. Eniten kasvattivat myyntiään kotimaiset iltapäivälehdet, ilmoituslehdet sekä erikoislehdet. Sarjakirjojen myynti piristyi selvästi kuten myös englanninkielisten aikakauslehtien myynti. Keräilykortit on tuoteryhmänä lyönyt itsensä läpi kasvaen voimakkaasti.

Lehtitukkukauppa jatkoi jo edellisessä vuonna käynnistynyttä laajaa ostotapoja aktivoivaa mainoskampanjaa myynnin tukemiseksi. Uusi mainonnan teema "Maailman mukavin asento" herätti joka taholla myönteistä huomiota ja keräsi Lehtitukkukaupalle myös useita mainintoja mainosalan eri kilpailuissa, esimerkiksi MTV3:n vuoden parhaiden, uusien tv-mainosten kilpailussa toisen palkinnon. Kevään ja syksyn kampanjat näkyivät viikon ajan televisiossa, aikakauslehdissä ja myymälöissä.

Voimakkaimmin lehtimyynti kasvoi automarketeissa, kahviloissa ja ravintoloissa sekä huoltoasemilla. Negatiivista kehitys oli isoissa valintamyymälöissä, erikoisliikkeissä sekä sesonkimyymälöissä. Eri kaupan ryhmittymistä parhaiten myyntiään kasvattivat S-ryhmän myymälät. Suurin markkinaosuus lehtimyyntistä on edelleen yhtymän omilla myyntipisteillä, 24,4 %. K-ryhmän osuus on 23,3 %.

Sanomalehtien myynti oli 560,5 Mmk kasvaen edellisestä vuodesta 6,0 %. Volyymi säilyi edellisen vuoden tasolla ollen 93,9 miljoonaa kappaletta. Sanomalehtimyyntistä valtaosa muodostuu kahden kotimaisen iltapäivälehtien myynnistä.

Aikakauslehtien myynti kasvoi 5,6 % ja oli 529,6 Mmk. Volyymillä mitattuna kasvua oli 3,7 % ja kokonaismyynti 32,9 miljoonaa kappa-

Monipuolinen ja laaja lehtivalikoima sekä hyvät esittelyt houkuttelevat asiakkaat lehtien äärelle.

letta. Hyvin kehittyivät erikoislehdet: muoti- ja käsityölehdet, ristikot, autoihin ja asumiseen sekä rakentamiseen liittyvät lehdet. Eniten volyymiaan menettivät puolestaan yleisaikakaus-, naisten- ja miestenlehdet sekä lukemistot.

Ulkomaisten sanomalehtien myynti kasvoi 2,0 % edellisestä vuodesta 7,8 Mmk:aan. Myös ulkomaisten aikakauslehtien myynti kansihinnoin nousi 2,7 % ollen 75,6 Mmk, mutta volyyymi laski 3,7 %.

Syksyllä 1993 tehtiin päätös luopua omasta kuljetuskalustosta pääkaupunkiseudulla. Toiminta myyntiin ulkopuoliselle yrittäjälle, joka on vastannut toiminnasta 1.1.1994 alkaen.

Lehtitukkukauppa sai joulukuussa kansainvälistä tunnustusta, kun

englantilainen, kansainvälistä The International Press Directory -luetteloa sekä erilaista lehtiin liittyvää informaatiota julkaiseva kustantaja The Magazine Business palkitsi Rautakirjan vuoden parhaana tuontisektorin lehtijakeluyhtiönä. Kaikkiaan 16 sarjassa jaettuja The IPD International Press Awards 1994 -palkintoja oli tavoittelemassa 340 ehdokasta eri puolilta maailmaa.

Lehtitukkukaupan liikevaihto oli 712,3 Mmk. Kasvua edelliseen vuoteen oli 6,3 %. Linjan investoinnit 1,6 Mmk olivat pääosin kone- ja kalustohankintoja.

Yksikön palveluksessa oli vuoden lopussa 198 henkilöä ja sen johtajana toimi toimialajohtaja, DE Markus Miettinen.

Lehtien irtonumeromyynti 1994

	Myynti kappaleina		Myynti kuluttajahinnoin	
	milj. kpl	keh-%	milj. mk	keh-%
• Kotimaiset sanomalehdet	93,2	0,0	552,7	6,0
• Ulkomaiset sanomalehdet	0,7	0,5	7,8	2,0
SANOMALEHDET YHTEENSÄ	93,9	0,0	560,5	6,0
• Kotimaiset aikakauslehdet	30,0	4,4	454,0	6,1
• Ulkomaiset aikakauslehdet	2,9	- 3,7	75,6	2,7
AIKAKAUSLEHDET YHTEENSÄ	32,9	3,7	529,6	5,6
KAIKKI YHTEENSÄ	126,8	0,9	1.090,2	5,8

SUOMALAINEN KIRJAKAUPPA OY

Suomalainen Kirjakauppa on maamme suurin valtakunnallinen kirjakauppaketju. Sen tavoitteena on kehittää ja hyödyntää monimyymlämarkkinoinnin ja suoramarkkinoinnin osaamista ketjumaisella toimintamallilla kirja- ja paperikaupan eri alueilla.

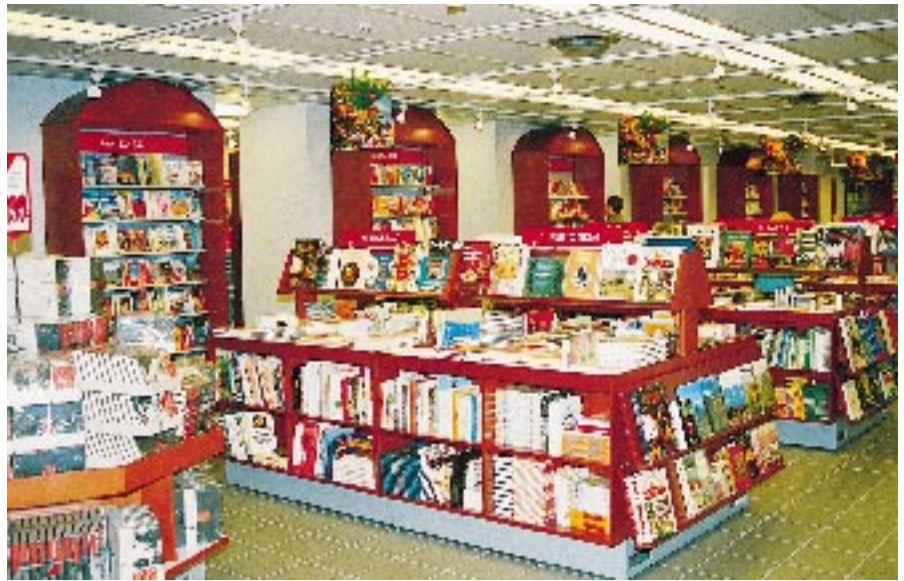
Kirjakauppa-alan kokonaismarkkinat lähtivät nousuun toimintavuoden viimeisten kuukausien aikana. Osittain positiiviseen kirjamyynntiin vaikutti kesällä toteutettu arvonlisäveron muutos, jolloin kirjan normaalia arvonlisäveroa alhaisempi veroprosentti laski kirjojen hintoja. Suomalainen Kirjakauppa kasvatti myyntiään alan yleistä kehitystä paremmin ja lisäsi markkinaosuuttaan. Myynnin kasvuun vaikuttivat onnistunut kampanjointi sekä entisestään tehostunut markkinointi. Suomalainen Kirjakauppa muutti myymälöitä asiakasläheisempään suuntaan. Tavoitteena on luoda ystävällinen, palveleva, ajassa mukana oleva laajan valikoiman kirjakauppa. Ensimmäiset remontoidut, uuden konseptin mukaiset myymälät ovat Aleksin päämyymälä Helsingissä sekä Tapiolan ja Myyrmäen myymälät.

Vuoden aikana lopetettiin Kontulan ja Heikintorin myymälät, joten vuoden lopussa ketjuun kuului kaikkiaan 44 kirjakauppaa.

Suomalainen Kirjakauppa uusi

Kirja-alennusmyynnit ovat kirjakaupalle tärkeitä myyntitapahtumia. Vantaan Myyrmäen uusittuun myymälään väkeä houkuttelivat myös monet tapahtumat.

Suomalaisen Kirjakaupan Aleksin päämyymälä avautui täysin uudistuneena marraskuussa.

toimintavuoden aikana graafisen ohjeistonsa sekä yrityksen liike-merkin ja logon.

Vuoden 1994 lopulla otettiin käyttöön ketjunohjaus- ja kassapäätjärjestelmä, jonka levitys ko-

ko ketjuun tapahtuu vuoden 1995 aikana.

Suomalaisen Kirjakaupan liikevaihto oli 397,2 Mmk ja se kasvoi 10,4 % edellisestä vuodesta. 8,6 Mmk:n investoinnit olivat lähinnä myymäläketjun uudistamis- ja kehittämiskuluja sekä tietojärjestelmäkustannuksia.

Suomalaisen Kirjakaupan palveluksessa oli vuoden lopussa 450 henkilöä. Yhtiön toimitusjohtajana oli ekonomi Raimo Kurri.

Vuoden 1995 aikana Suomalaisen Kirjakaupan kehittämistoimintojen pääpaino on sekä henkilökunnan koulutuksessa että asiakassuhdemarkkinoinnissa ja myymälöiden tilaoptimoinnissa. Myymäläkonsepti on edennyt vaiheeseen, jolloin ketjua voidaan myös kasvattaa myymälämäärää lisäämällä. Kevään 1995 aikana avataan uusi myymälä Hyvinkäälle.

Lehtien irtonumeromyynti toimialoittain 1994

(Kuluttajahinnoin)	Myyntipisteet	Yhteensä milj. mk	Kehitys %	Toimialan osuus, %
• R-kioskit	750	257,1	6,7	23,6
• Automarketit	86	79,6	14,0	7,3
• Tavaratalot	162	93,5	2,6	8,6
• Supermarketit, isot	508	167,8	4,0	15,4
• Supermarketit, pienet	366	68,3	5,7	6,3
• Valintamyymälät, isot	1.004	123,2	- 0,3	11,3
• Valintamyymälät, pienet	1.260	71,9	3,9	6,6
• Pienmyymälät	219	7,6	3,2	0,7
• Kioskit, kanttiinit	1.577	93,2	6,5	8,5
• Kirja- ja paperikaupat	152	18,6	8,2	1,7
• Kahvilat, ravintolat	496	14,5	18,3	1,3
• Huoltoasemat	1.245	64,4	17,3	5,9
• Hotellit, motellit, matkustajakodit	186	5,7	10,3	0,5
• Erikoisliikkeet	396	22,7	- 3,1	2,1
• Sesonkimyymälät	19	2,0	- 3,2	0,2
Yhteensä	8.426	1.090,1	5,8	100,0

TUKKUTIIMI OY

Tukkutiimi harjoittaa lahja-, kuluttajapaperi- ja mielihyvätuotteiden kauppaa valtakunnallisen Tiimari-myyväläketjun kautta.

Yleisen taloudellisen tilanteen vaikutus näkyi Tiimareiden myynnissä keskiostoksen pienenemisenä edelleen. Kuluttajien kiinnostus Tiimareita kohtaan kuitenkin lisääntyi ja asiakasmäärät kasvoivat merkittävästi. Erityisen hyvin Tiimareissa onnistui joulumyynti. Myös yhteistyökauppioiden toiminnassa näkyi taloudellisen laman taittumisen.

Dollarin halpeneminen Suomen markkaan nähden paransi Tukkutiimin kannattavuutta. Tukkutiimisä sopeutuminen Euroopan Unioniin käynnistyi toimintavuoden aikana toisaalta suuntaamalla osto-toimintaa osittain yhteisön alueelle ja toisaalta yhteisön ulkopuolella sellaisiin tuoteryhmiin, joita tuonti-kiintiöt eivät koske.

Tiimari-ketjua kehitettiin edelleen hankkimalla entistä parempia liikepaikkoja sekä perustamalla uusia myymälöitä. Vantaan Myymäessä aloitettiin kokeilu, jossa Tiimari ja Suomalainen Kirjakauppa toimivat yhdessä yhteisessä myymälässä. Vuoden lopussa Tiimareita oli kaikkiaan 121, joista omassa hoidossa oli 38 myymälää ja yhteistyökauppiailta 83.

Tukkutiimi Oy:n liikevaihto oli 226,9 Mmk ja kasvua edelliseen vuoteen oli 4,3 %. Yhtiön 2,0 Mmk:n investoinnit olivat lähinnä myymälähuoneistojen peruserustuksen- ja kalustokustannuksia.

Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 343 henkilöä ja toimitusjohtajana oli Kiia Enqvist.

Vantaan Myymäessä aloitettiin kokeilu, jossa Tiimari ja Suomalainen Kirjakauppa ovat yhteisessä myymälässä.

TUKKUTIIMI AB

Tukkutiimi Ab harjoittaa Tiimari-kauppaa oman Tiimari-myyväläketjun kautta Ruotsissa.

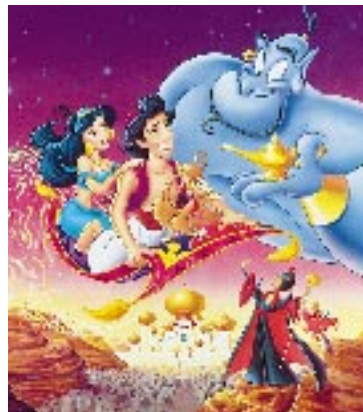
Usean vuoden työn tuloksena on ketjun rakenne saatu tervehdytyksi ja löydetty pohja kannattavalle toiminnalle ja siten ketjun laajentamiselle valtakunnalliseksi. Ruotsin kruunun jatkuva heikkeneminen on kuitenkin aiheuttanut merkittäviä kurssitappioita.

Ketjun markkinointi uudistettiin toimintavuoden aikana suorajakelulehtiin perustuvaksi. Näin mainonnalle saatiin selvästi aikaisempaa parempi teho.

Vuoden lopussa Ruotsissa oli 9 Tiimari-myyvälää, kun vuoden aikana lopetettiin myymälä Löddesköpingessä ja avattiin yksi uusi myymälä Norrköpingissä.

Yhtiön liikevaihto oli 39,6 MSEK ja kasvua edelliseen vuoteen oli 20,2 %.

Tukkutiimi Ab:n palveluksessa oli vuoden lopussa 85 henkilöä ja yhtiön toimitusjohtaja oli ekonomi Kirsi Svanberg.

© Walt Disney Company

FINNKINO OY

Finnkino on Suomen johtava elokuvien esitystoimintaa, maahantuontia ja levitystä harjoittava yhtiö. Yhtiöllä oli vuodenvaihteessa 35 elokuvateatteria, joissa oli yhteensä 84 salia.

Finnkinon teattereissa kävi vuoden 1994 aikana noin 3,8 miljoonaa katsojaa. Finnkinon suurimmat päämiehet ovat Buena Vista International (Disney ja Touchstone -yhtiöt), 20th Century Fox ja Columbia TriStar. Finnkino on levittänyt kaikki kotimaiset elokuvat ja merkittävän määrän eurooppalaisia laatu elokuvia. Yhtiö harjoittaa myös videoelokuvien tukkukauppaa. Finnkinon tytäryhtiö Interprint Oy harjoittaa elokuvien tekstitystä.

Suomen lisäksi Finnkinolla on elokuvien levitystoimintaa Virossa ja yhtiö on enemmistöosakkaana Baltic Cinema SIA:ssa, jolla on kolme elokuvateatteria Latviassa.

Vuoden 1994 aikana elokuvissa käynti pysyi edellisvuoden tasolla, kokonaiskävijämäärä jäi 5,7 miljoonaan. Vuosi 1994 oli poikkeuksellisen heikko kotimaisen elokuvan osalta, sillä kotimaisten elokuvien yhteenlaskettu kävijämäärä jäi alle 220.000:n (4 %). Vuoden suurimpia menestyksiä olivat Spielbergin Schindlerin lista ja Forrest Gump, joka sai peräti 13 Oscar-ehdokkuutta. Forrest Gumpin on Suomessa nähnyt jo 450.000 katsojaa.

Rautakirjan tytäryhtiö Finnkinosta tuli lokakuussa. Yritystalon tavoitteena on hyödyntää Europa Visionin ja Finnkinon osaamista ja hyviä päämiessuhteita elokuvien video- ja teatterilevityksessä. Parhaan mahdollisen synergiahyödyn aikaansaamiseksi tehtiin vuoden 1994 lopulla päätös Europa Visionin ja Finnkinon fuusioimisesta vuoden 1995 aikana. Uuden yhtiön nimeksi tulee Finnkino Oy.

Finnkino-konsernin vuosittaisen liikevaihto oli 174 Mmk, josta Rautakirja-yhtymässä (3 kuukautta) 53,5 Mmk. Finnkinon palveluksessa vuoden lopussa oli 480 henkilöä. Toimitusjohtajana vuoden 1994 loppuun oli ekonomi Jukka Mäkelä ja 2.1.1995 alkaen KTM Elma Pehkonen-Rajamäki.

★KOTIKATSOMO★

OY EUROPA VISION AB

Europa Vision tuo maahan elokuvia ja muita ohjelmatuotteita sekä myy niitä edelleen elokuvateattereille, videojälleenmyyjille ja tv-kanaville. Yhtiöön kuuluu myös Kotikatsomo-videovuokrausketju, jossa oli vuoden lopussa 18 myymälää.

Kiinnostus elokuvaa kohtaan lisääntyi. Elokuvissa kävijöiden määrä säilyi edellisen vuoden tasolla, mutta videoiden kokonaismarkkinat kasvoivat 14 %. Erityisen hyvin kehittyivät myyntikasettimarkkinat, lähes puolella edelliseen vuoteen verrattuna, kun videovuokrauksessa tapahtui laskua 23 %. Sama kehityssuunta näkyi myös Europa Visionin myynninrakenteessa.

Europa Vision säilytti tukku-toiminnassa markkinajohtajan asemansa saavuttaen sekä vuokra- että myyntikaseteissa hieman lisää markkinaosuutta. Disney-yhtiöiden menestys Aladdin oli runsaan 200.000 kappaleen myynnillä markkinoiden eniten myyty elokuva.

Kotikatsomo- ketjun tervehtäminen jatkui suunnitelmien mukaisesti. Ketju saavutti sille asetetut tavoitteet.

Vuoden alussa solmitulla sopimuksella CIC Videon vuokra- videoiden jakelu Suomessa siirtyi Europa Visionin hoidettavaksi helmikuun alusta ja 1.9.1994 alkaen Europa Vision on vastannut yhtiön koko tuotannon jakelusta Suomessa.

Europa Visionin liikevaihto oli 87,4 Mmk. Kasvua edelliseen vuoteen oli 33,6 %. Investoinnit, 0,7 Mmk, olivat lähinnä laite- ja kalustohankintoja.

Vuoden lopussa yhtiössä oli 80 työntekijää ja toimitusjohtaja KTM Elma Pehkonen-Rajamäki. 2.1.1995 alkaen yhtiön vt. toimitusjohtajaksi nimitettiin KTM Jyri Tawast Elma Pehkonen-Rajamäen tultua nimitetyksi Finnkino Oy:n toimitusjohtajaksi.

EUROSTRADA OY

EuroStrada harjoittaa huoltoase- ma-, kahvila- ja ravintolatoimintaa pääteiden varsilla sijaitsevilla taukopaikoilla eri öljy-yhtiöiden kanssa yhteistoiminnassa. Ketjuun kuuluvat yksiköt ovat: Tähtihovi Heinolassa, Linnatuuli Janakkalassa, Lahnajärvi Suomusjärvellä, Taukokuuli Lahdessa, Tuuliharja Orimattilassa, Tupasvilla Keminmaalla ja Mellunkylä Helsingissä.

Majoitus- ja ravintolapalvelujen kysynnän useita vuosia jatkunut supistuminen kääntyi nousuun vuoden 1994 aikana. Myynnin vo- lyymi nousi noin 2 %. Polttoaineiden kulutus jäi edellisen vuoden tasolle. EuroStradan polttoainelitrojen vertailukelpoinen myynti kasvoi runsaat 6 %. Myös EuroStradan ravintolatoiminnan myynti kasvoi.

EuroStrada jatkoi ketjuelementtien kehittämistä ja otti ensimmäiset askeleet ketjumarkkinoinnissa luomalla oman keskitetyn tilauskeskuksen sekä EuroStrada-uutiset mainosvälineeksi. Keväällä toteutettiin ensimmäinen EuroStrada-ajo, jonka avulla yhtiön toimipisteitä tehtiin tunnetuiksi.

EuroStradan liikevaihto oli 104,7 Mmk, jossa laskua edelliseen vuoteen oli 10,6 %. Yhtiön vertailukelpoinen liikevaihto kuitenkin kasvoi 18,1 %, sillä vuonna 1994 osa yksiköistä siirtyi järjestelmään, jossa polttoainemyynnistä vain palkkion osuus lasketaan liikevaihtoon. Yhtiön 0,9 Mmk:n investoinnit olivat lähinnä kone- ja kalustohankintoja.

Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 218 henkilöä ja toimitusjohtajana Seppo Soini.

KIINTEISTÖYKSIKKÖ

Rautakirjan kiinteistötoiminnan ensisijaisena tavoitteena on kiinteistö- ja osakeomistuksin tukea yhtiön ja tytäryhtiöiden omaa liiketoimintaa.

Kiinteistötoiminnan strategiana on ollut sijoittaa pääasiassa pieniin ja keskikokoisiin myymälähuoneistoihin keskeisillä liikepaikoilla. Kirja-arvoltaan noin 627 Mmk:n kiinteistömässasta on yhtiön omassa käytössä yli 60 %.

Sijoitustoimintaa harjoitetaan sekä emoyhtiössä että tytäryhtiö P.M.Drockila Oy:ssä. Liiketilöiden runsaasta tarjonnasta ja vuokratason alentumisesta johtuen vuokratuotot laskivat noin 15 % edellisestä vuodesta. Kiinteistötoiminnan tilikauden investoinnit olivat 7,8 Mmk.

Vuoden lopussa kiinteistötoiminnan palveluksessa oli 11 henkilöä. Yksikön johtajana ja P.M. Drockila Oy:n toimitusjohtajana oli merkonomi Heikki Taure.

EuroStrada-ajossa testattiin autoilijoiden ajotaitoa ja yleistietoja sekä tehtiin toimipisteitä tutuiksi.

Rautakirja Oy, Pääkonttori

Osoite: Koivuvaarankuja 2, 01640 Vantaa
PL 1, 01641 VANTAA
Puh. (90) 85 281, Telefax (90) 853 3281, 852 8511, Telex 121616 rkoy

R-kioskit: Kenttätoiminnot

Rautakirja Oy
OMAT KIOSKIT
Koivuvaarankuja 2
PL 1, 01641 VANTAA
Puh. (90) 85 281
Telefax (90) 852 8353
Aki Kalliala,
myyntijohtaja

Rautakirja Oy
R-KAUPPIASKIOSKIT
Koivuvaarankuja 2
PL 1, 01641 VANTAA
Puh. (90) 85 281
Telefax (90) 852 8500
Hannu Laukkanen,
kauppiastoiminnan johtaja

Lehtitukkukauppa: Myyntikonttorit

Rautakirja Oy
ETELÄ-SUOMEN
MYYNTIKONTTORI
Koivuvaarankuja 2
PL 1, 01641 VANTAA
Puh. (90) 85 281
Telefax (90) 852 8444
Marjut Rajala, myyntipäällikkö

Rautakirja Oy
LÄNSI-SUOMEN
MYYNTIKONTTORI
Pyhäjärvenkatu 5 B
33200 TAMPERE
Puh. (931) 217 0500
Telefax (931) 217 0510
Ossi Toiviainen, myyntipäällikkö

Rautakirja Oy
ITÄ-POHJOIS-SUOMEN
MYYNTIKONTTORI
Isokatu 4
90100 OULU
Puh. (981) 311 8185
Telefax (981) 311 8505
Jukka Piirainen, myyntipäällikkö

Tytärtyhtiöt

SUOMALAINEN
KIRJAKAUPPA OY
Koivuvaarankuja 2
PL 2, 01641 VANTAA
Puh. (90) 852 751
Telefax (90) 852 7888
Telex 121616 rkoy
Raimo Kurri, toimitusjohtaja

FINNKINO OY
Koivuvaarankuja 2
PL 14, 01641 VANTAA
Puh. (90) 131 191
Telefax (90) 1311 9300
1311 9440
Elma Pehkonen-Rajamäki,
toimitusjohtaja

KAUPPA HALLENBERG
OY
Merkur Pikatukku
Valimokuja 2
01510 VANTAA
Puh. (90) 822 722
Telefax (90) 822 872
Matti Pihala, toimitusjohtaja

TUKKUTIIMI OY
Haapalankatu 1
15240 LAHTI
Puh. (918) 812 911
Telefax (918) 812 9400
Kiia Enqvist, toimitusjohtaja

OY EUROPA VISION AB
Koivuvaarankuja 2
PL 19, 01641 VANTAA
Puh. (90) 852 711
Telefax (90) 853 2183
Jyri Tawast, vt. toimitusjohtaja

P.M. DROCKILA OY
Koivuvaarankuja 2
PL 1, 01641 VANTAA
Puh. (90) 85 281
Telefax (90) 852 8511
Heikki Taure, toimitusjohtaja

TUKKUTIIMI AB
Täby Centrum
Box 1525
18315 TÄBY
Sverige
Puh. 990-46-8-638 0138
Telefax 990-46-8-638 0137
Kirsi Svanberg, toimitusjohtaja

EUROSTRADA OY
Koivuvaarankuja 2
PL 27, 01641 VANTAA
Puh. (90) 85 281
Telefax (90) 853 3693
Seppo Soini, toimitusjohtaja